Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Studijní obor: Evropská hospodářská, správní a kulturní studia

DECENTRALIZACE MOCI V ZEMÍCH EVROPSKÉ UNIE

Decentralization of power in the European Union countries

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
Ing. Jitka DOLEŽALOVÁ

Autor:
Jana CHROMČÁKOVÁ

Brno, 2012

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Katedra ekonomie

Akademický rok 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pro: **CHROMČÁKOVÁ Jana**

Obor: **Evropská hospodářská, správní a kulturní studia**

Název tématu: **DECENTRALIZACE MOCI V ZEMÍCH EVROPSKÉ UNIE**

Decentralization of power in the European Union countries

Zásady pro vypracování

Problémová oblast, cíl práce, postup a použité metody:

Problémová oblast**:**
Jednou ze snah Evropské unie je přiblížit veřejnou správu blíže k občanům, decentralizovat moc ve státě tak, aby bylo možné řešit spory na místní úrovni. Větším přenesením působností na lokální úroveň sleduje Evropská unie i svůj další cíl, jímž je zprůhlednění chodu veřejné správy. K tomuto cíli slouží možnost veřejné kontroly, která je při vyšší míře decentralizace větší. Avšak míra decentralizace v jednotlivých státech Evropské unie je značně odlišná.

Cíl práce**:**
Cílem práce je porovnání míry decentralizace v jednotlivých zemích Evropské unie.

Postup práce:
1. Definování základních pojmů a teoretická vymezení forem decentralizace
2. Politika EU podporující decentralizaci
3. Komparace míry decentralizace v jednotlivých zemích EU
4. Zhodnocení a formulace závěrů

Metody výzkumu**:** Práce bude vycházet z rešerše dostupné literatury a internetových zdrojů a jejich následné interpretace a dále z analýzy statistických dat a jejich interpretace

Rozsah grafických prací: (Předpoklad cca 10 tabulek a grafů)

Rozsah práce bez příloh: 35 – 40 stran

Seznam odborné literatury:

- *Decentralization: Experiments and reforms*. Edited by M. Tamás Hotváth. Budapest: Local Government and Public Services Reform Initiative, 2000. 424 s. ISBN 963-00-3210-4.
- REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Evropská unie, obce a města*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2000. 170 s. ISBN 80-210-2385-6.
- PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-6141
- JÍLEK, Milan. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 426 s. ISBN 978-80-7357-355.
- MATOUŠKOVÁ, Zdeňka. *Vybrané kapitoly z fiskální decentralizace*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. 154 s. ISBN 80-245-0281-X.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jitka Doležalová**

Datum zadání bakalářské práce: **28. 11. 2011**

Termín odevzdání diplomové práce a vložení do IS je uveden v platném harmonogramu akademického roku.

…… ……..……

vedoucí katedry **děkan**

V Brně dne 28. 11. 2011

Jméno a příjmení autora: Jana Chromčáková
Název bakalářské práce: Decentralizace moci v zemích Evropské unie
Název v angličtině: Decentralization of power in the European Union countries
Katedra: Ekonomie
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jitka Doležalová
Rok obhajoby: 2012

Anotace:

Bakalářská práce zkoumá různé aspekty decentralizace na straně příjmů a na straně výdajů místních samospráv zemí Evropské unie. Nejprve popisuje typy decentralizace, její historický vývoj a možnosti decentralizace funkcí států. Dále se věnuje rozdělení států Evropské unie dle typu státního zřízení, které poté komparuje s rozdělením států dle příjmů jejich místních samospráv. Následně analyzuje výdajovou stránku rozpočtů místních samospráv jednotlivých skupin států, tak, jak se vytvořily při shlukové analýze.

Annotation:

This thesis analyses different aspects of local decentralization of revenues and expenditures in the European Union countries. At first, it describes different types of decentralization, its historic evolution and possibilities of state functions decentralization. The following part is dedicated to European Union states partition by their types of state regime, which are compared with partition of states by their municipality revenues. Then comes the analysis of municipality expenditures divided into different groups which have been created by cluster analysis.

Klíčová slova: obec, decentralizace, veřejná správa, místní samospráva, příjmy obcí, výdaje obcí, fiskální decentralizace

Keywords: municipality, decentralization, public administration, local government, local revenues, local expenditures, fiscal decentralization

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Decentralizace moci v zemích Evropské unie* vypracovala samostatně pod vedením *Ing. Jitky Doležalové* a uvedla v ní všechny použité literární a jiné odborné zdroje v souladu s právními předpisy, vnitřními předpisy Masarykovy univerzity a vnitřními akty řízení Masarykovy univerzity a Ekonomicko-správní fakulty MU.

V Brně dne 13. května 2012 ……..

Vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce Ing. Jitce Doležalové za cenné rady a připomínky, kterými přispěla k jejímu vytvoření.

Jana Chromčáková

OBSAH

Úvod **9**

1. Obecné pojmy **11**
1.1. Decentralizace a její definice 11
1.2. Modely veřejné správy 12
1.3. Historický vývoj 13
1.4. Typy decentralizace 14
1.5. Decentralizace fiskálních funkcí státu 16
1.6. Související pojmy 18

2. Evropská unie **20**
2.1. Evropská charta místní samosprávy 21
2.2. Evropská charta regionální samosprávy 22
2.3. Další organizace 23

3. Komparace příjmů a výdajů místních samospráv **24**
3.1. Členění zemí EU dle typů státního zřízení 24
3.1.1. Unitární státy 25
3.1.1.1. Klasické unitární státy 26
3.1.1.2. Severské unitární státy 27
3.1.2. Federace 27
3.1.3. Východoevropské státy 28
3.1.3.1. Středo-východoevropské státy 28
3.1.3.2. Pobaltské státy 29
3.1.3.3. Černomořské státy 29
3.2. Příjmy místních samospráv v zemích EU 30
3.2.1. Unitární státy 35
3.2.1.1. Klasické unitární státy napoleonského typu 35
3.2.1.2. Klasické unitární státy westminsterského typu 35
3.2.1.3. Severské unitární státy 36
3.2.2. Federace 36
3.2.3. Východoevropské státy 37
3.2.3.1. Středo-východoevropské státy 37
3.2.3.2. Pobaltské státy 38
3.2.3.3. Černomořské státy 38
3.2.4. Závěr 39
3.3. Výdaje místních samospráv v zemích EU 40
3.3.1. Základní členění 42
3.3.2. Pravá větev 44
3.3.3. Levá větev 46
3.3.3.1. První skupina 46
3.3.3.2. Druhá skupina 47
3.3.4. Závěr 49

Závěr **51**

Použitá literatura 53

Seznam grafů, obrázků, tabulek a příloh 55

Úvod

Moc ve státě leží v rukou vládě a je prováděna pomocí veřejné správy, neboli správy věcí veřejných ve společnosti zorganizované ve stát. Veřejnou správu tvoří dvě větve, a to státní správa a samospráva. Státní správa je vykonávána centrální úrovní vlády, a jejím hlavním zájmem je provádění výkonné moci státu. Samosprávu vykonávají naopak jednotlivé územní celky, které mají za úkol poskytovat veřejné statky preferované jejich obyvateli. Územním samosprávám jsou za tímto účelem poskytnuty určité vlastní finanční zdroje. Jejich výše je však v každém členském státě Evropské unie odlišná, a tyto státy pak v různé míře vyrovnávají nedostatek financí poskytováním dotací.

Ačkoli se místní samosprávy v jednotlivých státech odlišují, najdeme zde i takové, které jsou si velmi podobné. A právě hledání podobností a odlišností ve výdajích a příjmech místních samospráv v jednotlivých státech Evropské unie, je cílem této práce. Členské státy Evropské unie si liší i počtem úrovní územních samospráv. Jedinou úrovní, kterou mají všechny státy, kromě té centrální, je úroveň nejnižší, jež je tvořena obcemi. Z tohoto důvodu je práce zaměřena právě na komparaci příjmů a výdajů obcí.

V souvislosti s mírou decentralizace je důležité položit si otázku, zda existuje její nějaká ideální míra a jestli touto je doporučení Rady Evropy na alespoň 50% vlastní příjmy obcí. Částečnou odpověď nám může poskytnout právě analýza struktury příjmů obcí a jejich vzájemná komparace. Při zvyšování míry decentralizace, respektive při zavádění reforem veřejné správy, vedoucích k jejímu zvýšení, sehrává v současnosti důležitou úlohu i Evropská unie a Rada Evropy. Ovšem historické tradice mají silný vliv na podobu veřejné správy v evropských zemích a nejen v nich.

Práce se proto věnuje, po obecném vymezení pojmů a typů decentralizace, historickému vývoji veřejných správ a decentralizace na evropském kontinentu, a poté politikám a snahám Evropské unie a Rady Evropy, co se decentralizace a úlohy místních samospráv týče. Dále vymezuje jednotlivé kategorie a podkategorie států dle typu jejich státního zřízení, na který má opět vliv historie. V následující části práce zkoumá příjmy místních samospráv a jejich míru fiskální decentralizace, které komparuje právě s členěním na kategorie a podkategorie. Zajímavým faktem je, že státy se seskupují jinak při porovnávání příjmů místních samospráv a při porovnávání jejich výdajů. Komparace výdajové stránky rozpočtů místních samospráv je tématem závěrečné části práce, kdy je pro vytvoření skupin podobných států použita shluková analýza.

V celé práci a ve všech prováděných srovnáních je však třeba mít na paměti, že se místní samosprávy v jednotlivých státech Evropské unie liší svou velikostí a počtem obyvatel. Přičemž ty nejmenší mají 1 500 obyvatel a ty největší více než 130 000. Různou velikost a počet obyvatel mají i státy samotné. Tři nejmenší, Kypr, Malta a Lucembursko, jsou malé tak, že se jejich území děli jen do několika malých obcí. Provádění analýzy pro tyto státy by přineslo velmi zkreslující výsledky, proto v práci analyzovány nebyly.

Musíme mít také na paměti, že příjmy a výdaje místních samospráv ve federálních státech se v rámci jednotlivých spolkových zemí liší. Všeobecné tendence by však měly být stejné, nebo velmi podobné, přesto je dobré brát výsledky pro tyto země právě s vědomím výše uvedeného.

1. OBECNÉ POJMY

V této kapitole nejprve definujeme pojem decentralizace, vymezíme si rozdíl mezi horizontální a vertikální decentralizací. Poté si uvedeme tři modely veřejné správy, z nichž první dva jsou jen teoretické a v praxi se nevyskytují. Dále se krátce zmíníme o historii a vývoje veřejné správy a decentralizace. Následovat budou jednotlivé typy decentralizace, které jsou čtyři a vzájemně se prolínají a doplňují. Krátká zmínka bude věnována i decentralizaci jednotlivých funkcí států, tak, jak je definuje Musgrave. Kapitola bude ukončena definováním souvisejících pojmů, které se v celé práci často vyskytují, a proto považujeme jejich definování za důležité.

1.1. Decentralizace a její definice

Všeobecně je decentralizace chápána několika způsoby, na tomto místě uvedeme dvě definice, které se mohou na první pohled zdát velmi podobné, avšak jejich obsah je do určité míry odlišný.

První definice je používána Světovou bankou a zní:

Decentralizace je přenesením pravomocí a odpovědností za veřejné funkce z centrální úrovně vlády na podřízené nebo částečné samostatné vládní jednotky nebo na soukromý sektor.[1] Tato definice chápe decentralizaci jako proces úzce spojený s veřejnou správou či vládním sektorem. Toto je v souladu s většinovým názorem na význam pojmu decentralizace.

Druhá definice zní takto:

„Decentralizace je proces, který je spojen s přenosem kompetencí a zodpovědností na nižší hierarchické stupně dané organizační struktury.“ [2]

V pojetí druhé definice je decentralizace chápána šířeji, nevztahuje se jen na veřejný sektor, ale víceméně na jakoukoli organizační strukturu, především firemní. S firemní decentralizací se setkáváme především u velkých mezinárodních společností, které přenášejí část svých kompetencí z ústředí na lokální pobočky. Většinou je cílem lepší porozumění danému trhu. V rámci této práce se budeme zabývat decentralizací ve veřejném sektoru, tyto dvě definice měly za cíl ukázat šíři významu pojmu decentralizace.

Pokud hovoříme o míře decentralizace, máme tímto pojmem na mysli již konkrétní stav decentralizace dané územní či organizační jednotky.

---

[1] dostupné z http://www.worldbank.org/

[2] MATOUŠKOVÁ, Zdeňka. *Vybrané kapitoly z fiskální decentralizace*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. str. 5

Decentralizace může probíhat vertikálně či horizontálně, přičemž vertikální způsob decentralizace je způsobem používanějším, a to zejména v souvislosti s posledními reformami veřejné správy.

Vertikální decentralizace je přenesení působnosti z vyššího na nižší stupně dané hierarchické struktury. Horizontální decentralizace je pak přenos působností mezi jednotkami na stejné hierarchické úrovni. Tato horizontální decentralizace může probíhat pouze na nižších hierarchických stupních, protože nejvyšší stupeň je pouze jeden (ze předpokladu decentralizace v rámci jednoho státu či jedné organizace).

Na tomto místě je důležité poznamenat, že decentralizace je dlouhodobý a pozvolný proces, jehož průběh se stát od státu liší. Zároveň neexistuje žádná ideální a všeobecně aplikovatelná míra decentralizace. Tato vychází z historických tradic, ze společenských zvyklostí daného státy a z mentality jeho obyvatel. Na podobu a míru decentralizace však mají v dnešní době velký vliv mezinárodní a nadnárodní organizace, jako je Rada Evropy, EU a OECD.

1.2. Modely veřejné správy

V teorii se můžeme setkat se třemi modely veřejné správy:

Zcela centralizovaná veřejná správa

V tomto modelu nemá místní samospráva žádné přenesené působnosti, nic nevykonává, vše je zajišťováno a poskytováno centrální úrovní. Místní samospráva však nemá žádnou odpovědnost a podléhá přísné kontrole. Rovněž veškeré daně jsou vybírány centrem.

Zcela decentralizovaná veřejná správa

V tomto modelu má místní samospráva všechny kompetence ve své moci, je zcela autonomní. „Aby mohly být jednotlivé stupně územní samosprávy zcela nezávislé na státu, musí mít v čase vždy dostačující finanční prostředky na krytí svých potřeb. To znamená, že by musely být finančně zcela soběstačné.“[3] Což je požadavek, který je v praxi nesplnitelný.

Smíšený model veřejné správy

Třetí model, který je využíván v praxi drtivou většinou států, počítá s určitou mírou autonomie místní samosprávy v rozhodování. Mezi centrální vládou a nižšími hierarchickými stupni dochází ke vzájemné spolupráci. Místní samosprávy mají určitou míru odpovědnosti a také své vlastní finanční příjmy. Tyto však zcela nedostačují ke krytí všech výdajů, proto jsou

[3] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011., str. 42

samosprávám poskytovány dotace. Jejich účelem však není jen doplnění finančních zdrojů do rozpočtu, ale existují zde i další důvody. Těmi hlavními jsou dle Provazníkové následující:

- zmírnění horizontální a vertikální fiskální nerovnováhy,
- existence a internalizace externalit mezi jednotlivými samosprávnými jednotkami,
- kompenzace speciálního břemene (poloha územní samosprávy, demografická struktura obyvatel, ekologická zátěž),
- požadavek určitého vlivu a kontroly hospodaření územních samospráv.[4]

První i druhý model jsou pouze teoretickými modely a v praxi se s nimi nesetkáváme. Úplná centralizace ani úplná decentralizace nejsou vhodné a nejsou ani efektivní. Centrum nemá dostatečné informace o preferencích obyvatel jednotlivých územních samospráv, a tak může poskytovat i takové veřejné statky, o které není mezi lidmi zájem. Dochází tak k neefektivnostem v nakládání s veřejnými prostředky. Na druhou stranu jsou veřejné statky, jejichž poskytovatelem by měla být pouze centrální úroveň veřejné správy. Všeobecně jsou za tyto statky považovány obrana, státní správa, základní infrastruktura a základní školská a nemocniční síť. Centrální úroveň by rovněž měla poskytovat sociální transfery a vybírat většinu daní (celostátní daně). Výběr celostátních daní jen jednou úrovní je spojen s nižšími administrativními náklady, je tedy efektivnější.

1.3. Historický vývoj

Na tomto místě jsme se rozhodli krátce všeobecně pojednat o historickém vývoji veřejné správy a její decentralizace. Toto považujeme za důležité z důvodu silného vlivu historických tradic na současnou podobu veřejné správy v jednotlivých státech Evropské unie (dále jen EU).

Pokud se podíváme do historie, můžeme si povšimnout střídání období s vyšší mírou decentralizace a období s vyšší mírou centralizace. Vypadá to tak, jako by docházelo k postupnému posilování role územních samospráv, a to do té doby, než si někdo uvědomí, že jsou samosprávy již příliš silné a samostatné a začne jim jejich pravomoci zase odebírat.

Jistá samospráva existovala již v antickém světě a vysokou míru samostatnosti měla města i ve středověku. „Relativní izolovanost municipalit bránila od 18. stol. a zejména v 19. stol. jejich dalšímu rozvoji i rozvoji státu, jehož byli součásti, a to nejen z ekonomického

[4] blíže PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. str. 79

hlediska. S rušením nevolnictví a roboty docházelo k masivnímu stěhování lidí do měst, což kladlo rostoucí nároky na místní územní samosprávu.“ [5]

V průběhu 19. století docházelo k vyšší centralizaci a k omezování daňových pravomocí jednotlivých měst. Postupně se měnilo pojetí státu, došlo k přechodu od politiky laissez-faire (nechte nás být) k politice welfare state, která připisuje státu významnou úlohu při redistribuci veřejných financí a snižování nerovností ve společnosti. Státy blahobytu se rozvíjely zejména po Velké hospodářské krizi, což přispívalo k dalšímu zvyšování míry centralizace.

K opětovnému posilování úloh místních samospráv pak dochází ve druhé polovině 20. stol. v souvislosti s velkou migrací obyvatel a souvisejícím tlakem na municipality. Od 70. let 20. stol. dochází k reformám veřejné správy, a to zejména díky deficitnosti státních i místních rozpočtů a s tím související revizí úloh státu blahobytu.

Ve většině evropských zemí probíhají od 90. let reformy veřejné správy, jejichž součástí jsou i reformy územní samosprávy. Při provádění těchto reforem má velký význam i činnost Rady Evropy a EU, respektive jí vydávaná doporučení. Tyto reformy územní samosprávy jsou založeny na využití zásad demokratizace, decentralizace, dekoncentrace a subsidiarity. Důležitým prvkem reforem je i snaha o zvýšení efektivity ve veřejné správě.

Zároveň se však od 90. let objevují v některých státech (především severské země) i centralizační tendence, které se projevují slučováním malých obcí. Hlavním důvodem je snaha o zvýšení alokační efektivnosti. Většinou však v rámci velkých sloučených obcí existují i vnitřní struktury, které se zabývají poskytováním specifičtějších statků.

1.4. Typy decentralizace

Pokud hovoříme o decentralizaci, máme zpravidla na mysli její určitý typ, ačkoli si to možná ani neuvědomujeme. Na následujících řádcích si proto charakterizujeme základní typy decentralizace. Je však důležité si uvědomit, že tyto jednotlivé typy se navzájem prolínají a doplňují, a jeden bez druhého by nemohly efektivně a správně fungovat.

Prvním typem decentralizace je **administrativní decentralizace**, jejíž podstata tkví v přenosu určitých odpovědností a působností z centrální vlády na územní samosprávu. Spolu s přesunem odpovědností by měly být přesunuty i dostatečné finanční prostředky k zajištění jejich chodu
U administrativní decentralizace rozlišujeme tři základní formy, kterými jsou dekoncentrace, delegace a decentralizace. Tyto formy jsou uvedeny vzestupně od té s nejnižší mírou

[5] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. str. 25

decentralizace. Při jejich specifikaci uvedeme i anglické názvy, protože jejich český překlad je někdy matoucí a zavádějící (zejména u pojmu decentralizace).

Dekoncentrace (Deconcentration) je „přenesení odpovědností za poskytování některých služeb na místní administrativní jednotky, avšak bez přenesení pravomocí.“[6] Tyto činnosti jsou zcela financovány z centrální úrovně vlády. V praxi si tuto dekoncentraci můžeme představit na příkladu krajských hygienických stanic, veterinárních správ či úřadů práce.

Delegace (Delegation) je rovněž přenesení určitých odpovědností z centra na územní samosprávu. Od dekoncentrace se liší tím, že zde samosprávy mají již určitou volnost při výkonu těchto přenesených odpovědností. Avšak volnost je jen částečná, územní samospráva je při výkonu zodpovědná centrálně vládě, která takovéto činnosti alespoň z části financuje.

Decentralizace (Devolution), či někdy i devoluce, je již přenosem kompetencí a odpovědností, při kterém má územní samospráva pravomoc samostatného rozhodování. Takto přenesené činnosti jsou financovány nezávisle na vládě ze zdrojů územních samospráv.

Politická decentralizace, která je dalším typem decentralizace**,** si klade za cíl „poskytnout občanům a jejich voleným zástupcům více pravomoci v rozhodování o otázkách veřejného zájmu a umožnit jejich větší vliv na formulování a implementaci veřejných politik“[7]. V praxi politická decentralizace znamená umožnění občanům volit své zástupce do všech úrovní státní správy.

Občané jsou zde bráni jako lidé znalí místních poměrů, kteří volbou určitého kandidáta, dokáží vyjádřit své preference. Respektive si zvolí takového zástupce, jehož názory a přesvědčení se co nejvíce shodují s názory a přesvědčeními jejich. Tento typ decentralizace podporuje demokratizaci ve společnosti.

Třetím typem decentralizace je **ekonomická decentralizace**, také nazývána decentralizace tržní. Její podstatou je co největší přenos funkcí a odpovědností z veřejného sektoru na sektor soukromý. K tomuto účelu je používáno privatizací, deregulací a celkové liberalizace ekonomického prostředí. S vysokou mírou ekonomické decentralizace jsme se mohli setkat u postkomunistických států, či ve Velké Británii za vlády Margaret Thatcher.

---

[6] JÍLEK, Milan. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. str. 15
[7] Tamtéž, str. 14

Posledním, tedy čtvrtým, a nejdůležitějším typem decentralizace je **decentralizace fiskální**. Jejím cílem je zajistit přísun veřejných prostředků na nižší hierarchické stupně tak, aby tyto stupně mohly vykonávat vládou přenesené funkce. Přenos finančních prostředků je obvykle opožděn oproti přenosu odpovědností a kompetencí. A to i přesto, že jakákoli reforma veřejného sektoru, která doprovázela v takřka všech zemích decentralizační snahy, je vždy spojena s diskusemi a úvahami o nutné velikosti přerozdělených prostředků. Pokud reformujeme veřejnou správu a nezajistíme jejím decentralizovaným jednotkám dostatečné finanční prostředky, provedli jsme reformu, jejímž výsledkem je dlouhodobě neudržitelný stav.

Rozdělování finančních prostředků z veřejných rozpočtů má svá pravidla. Toto rozdělování by mělo probíhat transparentní formou, obnos finančních prostředků přidělovaný jednotlivým decentralizovaným jednotkám by měl být dlouhodobě předvídatelný, měl by se dát nějakým způsobem odvodit či spočítat.

Způsoby získávání příjmů pro decentralizované jednotky by měly být stanoveny zákonem, což zajišťuje jejich transparentnost a možnost alespoň částečného odhadu jejich výše. Nejčastějšími příjmy územních samospráv jsou dotace a výnosy daní, a to buď sdílených, nebo svěřených.

Aby mohly decentralizované jednotky vykonávat své přenesené funkce správně a efektivně, je důležitý nejen objem finančních prostředků, ale i možnost s nimi nakládat dle svého uvážení. Příjmy územní samosprávy (především ve formě dotací) by neměly být vázány na konkrétní účel.

1.5. Decentralizace fiskálních funkcí státu

S fiskální decentralizací úzce souvisí i decentralizace fiskálních funkcí státu, přičemž tato decentralizace vychází ze všeobecně akceptovaného pojetí těchto funkcí, jež poprvé formuloval R. A. Musgrave. Za tyto funkce považuje:

- funkci stabilizační
- funkci redistribuční
- funkci alokační[8]

Stabilizační funkce

Stabilizační funkce si klade za cíl s pomocí měnové a fiskální politiky dosáhnout tzv. magického čtyřúhelníku, tedy dosáhnout co nejmenší míry nezaměstnanosti, stability cenové hladiny, vysoké míry ekonomického růstu (či udržitelného tempa ekonomického růstu) a

[8] Blíže MUSGRAVE, Richard Abel. *Public finance in a democratic society.* New York: New York University Press, 1986.

vyrovnané platební bilance. Tato funkce by měla být vykonávaná a spravovaná pouze centrální vládou. Toto však neznamená, že by se nižší úrovně vlády neměly snažit pomáhat. Mohou vyvíjet mnoho druhů různých činností, zejména ve sféře nezaměstnanosti. Mohou podporovat vytváření nových pracovních míst, snažit se nalákat nové investory, vytvářen vhodné prostředí pro podnikání např. vytvářením nové infrastruktury či zlepšováním stávající, vytvářením podnikatelských zón, snahou o vytvoření přátelského prostředí pro podnikatele vstřícným jednáním, snahou o rychlé vyřízení všech formalit nutných k založení podniku atp.

Redistribuční funkce

Příjmy členů určité společnosti nejsou stejné, navzájem se liší svou výší. Je na té které společnosti, jakým způsobem tuto nerovnost vnímá a podle toho se následně liší i míra redistribuce ve společnosti. Všeobecně míra redistribuce bude nízká v USA a naopak velmi vysoká ve skandinávských zemích.

Cílem redistribuční funkce je tedy snižovat příjmové a majetkové rozdíly ve společnosti, avšak ne je zcela smazat. Druhým cílem je pak vytváření motivace ke zlepšování vlastních schopností s cílem zlepšit své příjmy a zvýšit svůj majetek. Tyto cíle jsou do značné míry protichůdné a správné nastavení poměru mezi nimi je úkol velmi nesnadný.

I u redistribuční funkce panuje většinové přesvědčení o vhodnosti jejího vykonávání centrální vládou. Není žádoucí, ani efektivní, aby si nižší decentralizované jednotky stanovovaly vlastní výši různých dávek a transferů s čímž by souvisela i nutnost stanovovat si vlastní velikosti daní. Celý tento systém by vedl k velké migraci obyvatel v rámci státu a na konci až ke zhroucení celého systému.

Objevují se však i názory, že ve velkých státech, kde samosprávné územní jednotky jsou velkého rozsahu, by určitá forma decentralizované redistribuční funkce existovat mohla.

Alokační funkce

Alokační funkce se zabývá „poskytováním zboží a služeb, které je v daném časovém období považováno za veřejný statek.“[9] Při rozhodování o tom, na které úrovni se bude poskytovat veřejný statek, musí vláda brát v úvahu mnoho kritérií, mezi ty nejzákladnější patří.

- úspory z rozsahu
- shoda území, kde se bude čerpat veřejný statek s územím, které bude hradit jeho provozní náklady

[9] MATOUŠKOVÁ, Zdeňka. *Vybrané kapitoly z fiskální decentralizace*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. str. 24

- princip subsidiarity, tedy princip, který požaduje, aby o problému rozhodovala co nejnižší možná úroveň správy, která je k takovémuto rozhodnutí kompetentní
- možnost místních obyvatel podílet se na rozhodovacích a kontrolních procesech souvisejících s využíváním veřejných statků
- zajištění rovného přístupu k veřejným statkům pro všechny

V ideálním případě by místní veřejné statky měly být hrazeny z místních daní a poplatků. Tento požadavek má sloužit k většímu uvědomění občanů o ceně, kterou tyto veřejné statky stojí, má se tak odstranit tzv. fiskální iluze.

Výše uvedená kritéria rozhodování působí protichůdně, kdy některé podporují centralizaci, jiné naopak decentralizaci. Všeobecně lze říci, že existují veřejné statky, které by měly být poskytovány centrálně (armáda) a pak ty, které by měly být poskytovány na decentralizované úrovni tzv. místní veřejné statky (místní osvětlení, policie, svoz komunálního odpadu, vodovodní či kanalizační síť, místní komunikace atp.).

Alokační funkce je brána jako hlavní důvod pro decentralizaci moci ve státě. Místní samosprávy znají lépe potřeby a preference svých obyvatel, takže dokáží poskytovat místní veřejné statky efektivněji než by to dokázala centrální vláda. V této souvislosti hovoříme o alokační efektivitě (optimální kombinace výstupů při nejefektivnější kombinaci vstupů). Místní poskytování veřejných statků vede k lepší možné míře kontroly ze stran místních obyvatel, zároveň umožňuje brát v úvahu místní specifika a na jejich základě pak přijít s inovacemi. Dle teorie (Oatesův teorém) se lidé stěhují do té doby, než najdou obec s pro ně nejlepší kombinací veřejných statků.

Zároveň existují i argumenty proti decentralizaci alokační funkce. Těmi nejčastějšími jsou ztráta úspor z rozsahu, vznik externalit či přirozeného monopolu.

1.6. Související pojmy

Veřejná správa je správou věcí veřejných ve společnosti organizované ve státě.[10] Veřejná správa je velmi široký pojem, který můžeme chápat několika způsoby. Základními způsoby chápání je pojetí veřejné správy ve funkčním (dynamickém) smyslu a v organizačním (statickém) smyslu. Organizační pojetí vnímá veřejnou správu jako soubor orgánů a institucí a funkční pojetí ji vnímá ve smyslu jednotlivých činností, které vykonává.[11]

[10] např. PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. Vyd. 7. Brno: Masarykova univerzita, 2007.
[11] blíže např. HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy.* Vyd. 3. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009.

Veřejná správa by měla sloužit veřejnému zájmu, jejím cílem není zisk, probíhá v zákonem jasně vymezených hranicích. „Zahrnuje v sobě správu společnosti, státu jako celku a jeho jednotlivých územních jednotek.“ [12] Veřejnou správu můžeme rozdělit na dvě složky, kterými jsou státní správa a samospráva.

Státní správa je vykonávána státem a stát takto realizuje svou výkonnou moc a samosprávu, kterou vykonávají veřejnoprávní korporace, tedy nižší a vyšší územní samosprávné celky, případně dekoncentrované jednotky.

[12] PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. Vyd. 7. Brno: Masarykova univerzita, 2007. str. 48

2. EVROPSKÁ UNIE

V této kapitole se budeme zabývat iniciativami Evropské unie a Rady Evropy podporujícími decentralizaci. V první části nejprve stručně charakterizujeme regionální politiku EU, v části druhé pak obrátíme pozornost k Evropské chartě místní samosprávy, ve třetí části se krátce pozastavíme nad Evropskou chartou regionální samosprávy.

Evropská unie v současné době sdružuje dvacet sedm zemí Evropy. Tyto země se však navzájem velmi odlišují, a to jak svou vnitřní strukturou, tak i svou vyspělostí. Jednotlivé státy však nejsou homogenní ani v rámci svých vlastních hranic. EU si rozdílnou vyspělost jednotlivých regionů uvědomila velice brzy a začala prosazovat svou regionální politiku. „Zavedení společné regionální politiky EU se váže zejména na založení Evropského fondu regionálního rozvoje v roce 1975.“[13] Pokud budeme hledat, co EU myslí svou regionální politikou, její definici najdeme v Jednotném evropském aktu, přesněji v jeho článku 130 a tato definice zní:

„Společenství rozvíjí a uskutečňuje aktivity vedoucí k podpoře celkového harmonického vývoje a k posilování své hospodářské a sociální soudržnosti. Společenství se zaměřuje zvláště na snižování nerovnoměrností mezi různými regiony a soustřeďuje se na zaostalé regiony, jimž se dostává nejmenší podpory.“[14]

EU klasifikuje regiony pomoci klasifikace NUTS neboli Nomenklatura územních statistických jednotek (Nomenclature of Units for Territorial Statistics), kterou zavedl Eurostat v roce 1988. NUTS se člení do tří základních a dvou přídavných kategorií dle počtu obyvatel. NUTS IV a V nahradily dřívější jednotky LAU neboli místní samosprávné jednotky (Local Administration Units).

- NUTS I: 3 000 000 až 7 000 000
- NUTS II: 800 000 až 3 000 000
- NUTS III: 150 000 až 800 000
- NUTS IV (LAU I): okresy s méně než 150 000 obyvateli
- NUTS V (LAU II): obce [15]

Nejdůležitějšími jednotkami jsou regiony NUTS II, které mohou čerpat pomoc z jednotlivých strukturálních fondů EU. Cílem EU je podpora zaostalých a znevýhodněných

[13] WOKOUN, René. *Strukturální fondy a obce I*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. str. 11

[14] Úplné znění Jednotného evropského aktu např. Evropské právo: Základní dokumenty ve znění Lisabonské smlouvy, Ostrava: Sagit, 2010, 304 str.

[15] Wikipedie, dostupné z http://cs.wikipedia.org/wiki/NUTS

regionů. Od této podpory si EU slibuje snížení emigrace obyvatel těchto regionů do vyspělejších částí EU.

Dále existují v rámci EU i tzv. euroregiony, které jsou společenstvím hraničních regionů různých zemí EU. Tyto euroregiony řeší společné otázky. Členství v euroregionech je dobrovolné, členy mohou být města, obce či komunální a regionální struktury.

2.1. Evropská charta místní samosprávy

Evropská charta místní samosprávy je mezinárodní smlouva, která vznikla na půdě Rady Evropy a byla přijata ve Štrasburku 15. října 1985 (v platnost vstoupila k 1. září 1988)[16]. Ačkoli je Rada Evropy samostatnou organizací, která není součástí Evropské unie (i když je často zaměňována s Radou EU či Evropskou radou), jejími členy jsou i všechny státy EU, proto můžeme principy obsažené v Evropské chartě místní samosprávy (dále jen Charta) považovat za platné a podporované EU.

Jednotlivé státy nemusí dodržovat všechny uvedené paragrafy, stačí uvést výčet těch, kterými se necítí být zavázány, tento výčet lze kdykoli změnit.

Důvody vzniku a cíle Charty jsou uvedeny v preambuli. Jelikož se jedná o zásady, jež jsou stěžejní jak pro Radu Evropy, tak i pro Evropskou unii, dovolíme si na tomto místě je citovat[17].

- Místní společenství jsou jedním z hlavních základů jakéhokoli demokratického zřízení.
- Právo občanů podílet se na chodu věcí veřejných je jednou z demokratických zásad sdílených všemi členskými státy Rady Evropy (a také EU).
- Právo lze nejpříměji vykonávat na místní úrovni.
- Existence skutečně odpovědných místních společenství může vést ke správě, která je jak účinná, tak občanu blízká.
- Ochrana a posilování místní správy v různých evropských zemích je důležitým příspěvkem k budování Evropy založené na zásadách demokracie a decentralizace moci.
- Toto vyžaduje, aby existovala místní společenství vybavená demokratickými vytvořenými rozhodovacími sbory a mající vysokou míru autonomie, pokud jde o jejich odpovědnosti a způsoby a prostředky její realizace, i zdroje potřebné k tomu, aby této odpovědnosti dostála.

[16] Česká republika ratifikovala smlouvu dne 7. května 1999 a vstoupila v platnost k 1. září 1999 (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 181/1999 Sb.)

[17] viz zákon č. 181/1999 Sb. v českém znění či dokument Rady Evropy č. 122 ETS v anglickém znění

Na tomto místě si uvedeme principy, které Charta obsahuje.

- ustavení místní samosprávy v zákonech či přímo v ústavě
- činnost místní samosprávy na základě zákona a v jeho mezích, ale zároveň právo činit kroky v jakékoli věci, která není vyňata z jejich působnosti
- zásada subsidiarity
- kvalitní personální obsazení a adekvátní finanční ohodnocení
- zákaz měnění hranic územní samosprávy bez předchozího upozornění a jejího souhlasu či alespoň vyjádření
- dozor jen na základě zákona a v přiměření míře
- právo občanů podílet se na chodu vlastní municipality
- právo na vlastní finanční zdroje a volné nakládání s nimi – tyto zdroje by měly být předvídatelné, pokud možno s dlouhodobě stabilním výnosem a měly by být dostatečně pružné
- alespoň část příjmů z místních daní a poplatků
- princip finančního vyrovnávání mezi slabšími a silnějšími regiony
- právo na dotace, a to především neúčelové
- možnost získávání úvěru
- právo místních samospráv obracet se na soudy
- právo municipalit se sdružovat, a to i přeshraničně - tato zásada našla své uplatnění i v politice EU při vytváření tzv. euroregionů.

2.2. Evropská charta regionální samosprávy

Tento dokument, jehož návrh byl Kongresem při Radě Evropy vypracován již v roce 1997, měl být dalším krokem k prohloubení decentralizace moci ve státě. Jedná se vlastně o rozšířenou verzi Charty místní samosprávy v úpravě pro regionální stupeň. Jeho vypracovávání trvalo více než deset let a přijetí návrhu v Kongresu Rady Evropy proběhlo až 31. května 2008. Rada Evropy doufala v širokou podporu napříč zeměmi, ale Evropská charta regionální samosprávy se nesetkala s pochopením. Velkými odpůrci jsou Německo, Francie a Španělsko, závažné výhrady má ale většina zemí včetně České republiky.

Mnoho ustanovení Charty je stejných jako v Evropské chartě místní samosprávy. Regiony mají mít širokou míru kompetencí, jejich ustanovení má probíhat na základě zákona, případně ústavy. „Návrh dává regionům pravomoc provádět specifickou regionální politiku a přebírat

k tomu kompetence od státních vlád a rozhodovat o vlastních postupech podle specifických regionálních potřeb.“[18]

Požadavky na financování regionů jsou téměř totožné s Evropskou chartou místní samosprávy, důraz je kladen zejména na jejich předvídatelnost, pružnost, zavedení vyrovnávacích mechanismů pro regiony ekonomicky slabší. Regiony by také měly mít vlastní příjmy, a to zejména z místních daní a poplatků.

2.3. Další organizace

Kromě Rady Evropy a EU se místní samosprávou zabývají i další instituce a organizace. Jmenujme například Mezinárodní sdružená municipálních orgánů (IULA), Světová federace družebních měst (FMCU), Mezinárodní svaz starostů (IUM), Shromáždění evropských regionů (AER), Sdružení evropských pohraničních regionů (AEBR) a Mezinárodní asociace městských manažerů (ICMA).

[18] COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: ASPI, 2004. str. 57

3. KOMPARACE PŘÍJMŮ A VÝDAJŮ MÍSTNÍCH SAMOSPRÁV

V této části práce se zaměříme nejprve na rozdělení států EU do jednotlivých skupin dle typu jejich státního zřízení. Poté budeme toto rozdělení, které vychází především z historických tradic, komparovat s výsledky našich analýz. Komparaci budeme zvlášť provádět na straně příjmů místních samospráv a zvlášť na straně jejich výdajů.

Pro naši analýzu, a to jak pro příjmy, tak i pro výdaje, budeme používat průměry dat z let 1996 až 2010. Data jsou čerpána z databází Eurostatu. Výchozím rokem je rok 1996 z důvodu toho, že se jedná o první rok, kdy jsou dostupná data pro naprostou většinu členských států EU. Jako rok koncový byl zvolen rok s posledními dostupnými daty, tedy rok 2010.

Analýzy byly prováděny pro všechny státy EU s výjimkou Kypru, Lucemburska a Malty. Tyto tři státy jsou velmi malé, veškeré veřejné statky jsou poskytovány z centrální úrovně. Území Malty se již dále nečlení[19], Kypr a Lucembursko mají pouze několik místních samospráv. Data získána pro tyto státy by tak byla značně zkreslující.

Příjmy místních samospráv jsme dělili do tří kategorií, a to na příjmy daňové, příjmy ze sociálních dávek (či příspěvků) a poslední kategorii tvoří příjmy dotační spolu s ostatními příjmy. V naší analýze budeme příjmy ze sociálních dávek zanedbávat, jelikož jejich výnos je nulový či velmi malý, s výjimkou Belgie, Irska, Portugalska a Rakouska, kde tvoří sociální příspěvky mezi 5 až 6 % celkových příjmů místních samospráv, ale i zde mají dlouhodobě klesající tendenci (viz přílohy).

Výdaje místních samospráv jsou členěny na jednotlivé druhy, kterých je deset.[20] Těmito druhy jsou výdaje na všeobecné veřejné služby, obranu, veřejný pořádek a bezpečnost, ekonomické záležitosti, ochranu životního prostředí, bydlení a komunální služby, zdravotnictví, rekreaci, kulturu a náboženství, vzdělání a sociální ochranu[21]. V analýze budeme zanedbávat výdaje na obranu, které u místních samospráv tvoří žádné nebo jen velmi malé procento z celkových výdajů (nejvíce u Irska, a to necelá 2 %).

3.1. Členění zemí Evropské unie dle typů státního zřízení

V literatuře se setkáváme s různými druhy členění evropských států. Všechna tato členění však vychází z historických kontextů, protože historie je asi nejvíce ovlivňujícím faktorem při vytváření či utváření veřejné správy v jednotlivých státech. Nejčastějším způsobem je členění dle

[19] dle některých zdrojů zde existuje 68 místních celků, např. HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa v Evropské unii*. Vyd. 1. Opava: OPTYS, 2009.
[20] Členění vychází z metodiky COFOG.
[21] Jejich bližší charakteristika viz podkapitola Výdaje místních samospráv

typu státního zřízení. Jednotlivé státy se rozdělují na státy unitární a federace, obě kategorie se dále větví do podkategorií. Někdy je přidávána i nová kategorie regionálních států.

Problémem při jakémkoliv typu členění je však skutečnost, že se týká především „starých“ států Evropy, kde tradice formování jejich veřejné správy nebyla ovlivněna diktátem komunistických režimů. Pro státy východní Evropy, tedy pro bývalé komunistické země, se používá spíše členění dle jejich geografické polohy a tedy jakési předpokládané vzájemné příbuznosti, či jsou všechny tyto státy zahrnovány pod jednu kategorii, a to východoevropské státy. Ačkoli jsou veškeré země východní Evropy unitárními státy, většinou stojí v členění států zvlášť a pod kategorii unitární státy se neřadí.

V naší práci budeme státy dělit na unitární, tyto pak dále rozčleníme na státy klasického typu a severské unitární státy. V rámci kategorie unitárních států se také krátce zmíníme o nové kategorii regionálních států. Dále pak na federální státy, které se člení na federace německého typu a klasické federace, ty ovšem ale v Evropě nenajdeme. Další kategorii budou tvořit státy východoevropské. Tyto budou rozčleněny do tří podkategorií, kterými jsou pobaltské státy, černomořské státy a státy středo-východní Evropy.

Pokud se zaměříme na míru decentralizace, je všeobecně uznávaným tvrzením, že federální státy mají vyšší míru decentralizace než ty unitární. Toto platí zejména z důvodu jejich zkušeností s přenášením úkolů a povinností z federální úrovně na úroveň státní. Rovněž je rozdělení kompetencí a povinností mezi jednotlivými stupni územní samosprávy ve federálních státech mnohem zřetelnější a jasnější než u států unitárních. Toto tvrzení však zcela úplně neplatí, například skandinávské země mají míru decentralizace mnohem vyšší než státy federální. Tady hraje ale důležitou úlohu tradice a mentalita tamních obyvatel.

3.1.1. Unitární státy

Unitární státy jsou takové státy, „ve kterých existuje jediná soustava nejvyšších státních orgánů, jediná zákonodárná moc a výkonná moc a jedno státní občanství.“ [22] Jak již bylo zmíněno výše, unitární státy se dále dělí na unitární státy klasického typu a skandinávské unitární státy. Přičemž klasické unitární státy se dále člení na unitární státy napoleonského či francouzského typu a unitární státy westminsterského či britského typu.

[22] Wikipedie, dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Unit%C3%A1rn%C3%AD_st%C3%A1t

3.1.1.1. Klasické unitární státy

Pokud si obecně charakterizujeme klasické unitární státy, jedná se o státy s tradičně silnou úlohou centrální vlády, důraz je kladen na jednotu a nedílnost státu. Stupeň centralizace v unitárních státech klasického typu je různý, ale suverenita vždy náleží ústředí. Legislativa je svěřena ústřednímu legislativnímu sboru a není sdílena.[23] Všechny stupně veřejné správy plní své svěřené funkce a úkoly zásadně a jen na základě zákonů. Jednotlivé úřady vykonávají svou agendu a nemají příliš velký zájem o spolupráci s dalšími úřady, což je často zdrojem neefektivností a zdvojování vykonávání činností úřadů (což je problémem zejména ve Francii), tento stav se ale postupně lepší spolu s prováděnými reformami.

Rozdíl mezi napoleonským a westminsterským typem unitárního státu můžeme spatřit i v přístupu k občanovi. V napoleonském typu je na občana nahlíženo jako na objekt veřejné správy, „tradicí je poskytování všech veřejných služeb pouze úřady a v zařízeních veřejné správy.“[24] Zatímco v zemích britského typu (a ve všech anglosaských zemích) se na občana nahlíží jako na příjemce služby, jinými slovy jako na zákazníka, ve veřejné správě se zvýšený důraz klade především na její efektivnost a účelnost, proto je zde i snaha o poskytování co největšího počtu služeb tržním sektorem.

Mezi státy westminsterského typu patří z evropských států Velká Británie a Irsko. Tyto země vykazují tradičně nízkou míru decentralizace. Centrální vláda má velmi vysokou úlohu, která se ještě zvýšila v 80. letech za vlády Margaret Thatcher (ve Velké Británii). Jak jsme již uvedli výše, všechny anglosaské země se velkou část veřejných služeb snaží poskytovat přes soukromý sektor s cílem zvýšit efektivitu a účelnost ve veřejné správě.

Mezi státy napoleonského typu řadíme Francii, Itálii, Nizozemí, Portugalsko, Řecko a Španělsko. Mezi napoleonské státy bývá řazena i Belgie, ta již však prošla přeměnou z unitárního státu na zvláštní případ státu federálního se silnou pozicí regionů, často proto hovoříme o regionalizované federaci.

Pro napoleonský typ státu je typická právě neochota jednotlivých úřadů i místních samospráv ke spolupráci a vzájemné kooperaci, typický je vznik dekoncentrátů, což jsou lokální pobočky státních úřadů. Pro tento typ států je charakteristická neochota k radikálnějším změnám, silnou roli zde hraje tradice a změny jsou malé, pomalé a nedochází k nim příliš často.
Zvláštní postavení v rámci podkategorie unitární státy napoleonského typu mají Itálie a Španělsko. Tyto země prošly v 90. letech reformou veřejné správy, která měla za následek výrazné posílení pozice regionů. Z tohoto důvodu jsou Itálie a Španělsko někdy řazeny do

[23] COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: ASPI, 2004. str. 26
[24] Tamtéž, str. 27

zvláštní kategorie, kterou jsou regionální státy[25]. Regiony měly v těchto zemích vždy silné postavení, které se ještě zvýšilo s reformami z 90. let. Jejich vysoká autonomie je však do jisté míry i překážkou pro efektivitu, protože zejména ve Španělsku regiony často blokují usnesení vlády, respektive jeho provedení.

3.1.1.2. Severské unitární státy

Do podkategorie severské unitární státy řadíme Dánsko, Finsko a Švédsko (z nečlenských států EU ještě Island a Norsko). Pro tento typ států je charakteristická vysoká míra decentralizace. Toto vychází z historických tradic, kdy místní samosprávné celky severských států vždy vykazovaly vysoký stupeň samostatnosti a vždy plnily ve státní správě i společnosti důležitou a nezastupitelnou úlohu.

Místní samosprávné celky mají vysoký stupeň samostatnosti při rozhodování, a zároveň plní mnoho funkcí a úkolů. Pro Švédsko a Finsko je typická sídelní rozdrobenost, obce bývaly často malé a dělila je velká vzájemná vzdálenost, což ztěžovalo efektivní poskytování veřejných statků a plnění jim svěřených úkolů. Proto byly v těchto zemích prováděny reformy veřejné správy, během nichž docházelo ke slučování malých obcí do větších celků tak, aby se zvýšila efektivita, ale zároveň v rámci těchto větších celků existují i menší struktury, které zajišťují některé specifičtější lokální veřejné statky.

3.1.2. Federální státy

Federace jsou státy, kde existuje jednak centrální úroveň vlády, ale zároveň je země členěna na jednotlivé federální země, které každá mají svou vládu také. Všeobecně můžeme konstatovat, že centrální úroveň vlády vykonává politiky týkající se zahraniční politiky, obrany země, základní infrastruktury a federálního rozpočtu.

V Evropě můžeme najít tři, respektive čtyři federální státy, kterými jsou Belgie, Německo, Rakousko a Švýcarsko (není součástí EU). Belgie zaujímá v této skupině států zvláštní postavení, protože se jedná o regionalizovanou federaci, a proto se jí na tomto místě budeme věnovat podrobněji.

Belgie bývala unitárním státem, který však prošel dobrovolnou změnou a v roce 1993 se stal státem federálním, ale s velmi silnou pozicí regionů. V Belgii existují tři regiony, a to Vlámsko, Valonsko a Brusel, 10 provincií a 589 obcí. Území Belgie se člení i z hlediska jazykového na francouzské, vlámské a germanofonní společenství. Každý region a každé

[25] Bývá zde řazena i Belgie, ale jak již bylo zmíněno výše, jedná se o regionalizovanou federaci. Tento stát proto nelze přiřadit k žádné kategorii.

společenství má svůj vlastní parlament a vládu, přičemž „vlámský region i společenství mají společnou vládu i parlament“[26]. Ostatní regiony a společenství mají každé svou vlastní vládu a parlament. Tedy v Belgii nalezneme celkem šest parlamentů a šest vlád, a to včetně té federální. Navíc „právní předpisy regionů i společenství mají stejnou právní sílu jako přepisy ústředí.“[27] Spolupráce mezi tolika různými vládami a seskupeními je značně problematická, v praxi dochází ke zdlouhavým vyjednáváním a průtahům při provádění jednotlivých politik. Regiony (zejména vlámský) vykazují značné separační tendence.

Míra decentralizace federálních států je dle teorie vyšší než ta, kterou vykazují unitární státy s výjimkou těch severských. Avšak jednotlivé federální státy se od sebe velmi liší, a to jak podobou své veřejné správy, tak i mírou samostatnosti svých federálních zemí. V Německu i Belgii a zejména ve Švýcarsku jsou jednotlivé země poměrně značně samostatné, naopak v Rakousku dochází v posledních letech k omezování míry samostatnosti zemí, a to zejména z důvodů zvýšení efektivnosti a vzájemné spolupráce.

3.1.3. Východoevropské státy

Všechny východoevropské státy jsou státy unitárními, někdy proto tvoří samostatnou podkategorii v rámci kategorie unitárních států. Nejčastěji však stojí zcela mimo tradiční členění a tvoří svou vlastní kategorii, která se dále větví do tří podkategorií.

Všechny východoevropské státy byly dlouhá léta pod nadvládou komunistických režimů, proto i vývoj jejich veřejné správy probíhal odlišně než ten v západních zemích. Reformy směřující k moderní veřejné správě byly prováděny po pádech komunistických režimů v jednotlivých státech. Tedy probíhaly od 90. let a ne ve všech státech byly dodnes zcela dokončeny. Na podobu veřejné správy těchto zemí měly významný vliv EU a její politiky, zejména regionální politika. Jelikož všechny evropské země bývalého komunistického bloku chtěly vstoupit do EU, musely svou veřejnou správu přiblížit více k té, používané „starými“ státy kontinentální Evropy. Toto se projevilo nejvíce při formování vyšších územně-samosprávných celků, které začaly vznikat od konce 90. let (1999 v Polsku, 2000 v ČR, 2002 na Slovensku). Velmi často vyšší územní samosprávy vznikala z regionů NUTS.

3.1.3.1. Středo-východoevropské státy

Všechny státy, které řadíme do této podkategorie, byly kdysi součástí jedné monarchie, a to Rakouska-Uherska. Těmito státy jsou Česká republika, Maďarsko, Polsko, Slovensko a

[26] HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa v Evropské unii*. Vyd. 1. Opava: OPTYS, 2009. str. 46
[27] COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: ASPI, 2004. str. 44

Slovinsko. I když pro Polsko to platí jen částečně, protože Rakousku-Uhersku náležela jen jeho část. Tyto země jsou si blízké nejen geograficky, ale i jazykově. Jen maďarština je ugrofinským jazykem, zbylé jazyky patří mezi slovanské.

Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko rovněž spolu od roku 1991 vytvářejí uskupení Visegrádská čtyřka, které usiluje o úzkou vzájemnou spolupráci. „Po přijetí všech čtyř zemí do EU v roce 2004 ještě více vzrostly zahraničně-politické aktivity tohoto spolku a skupina se zaměřila na prosazování spolupráce a stability v širším regionu střední Evropy. Spolupráce s Rakouskem a Slovinskem probíhá v rámci tzv. Regionálního partnerství, s dalšími zeměmi střední a východní Evropy skupina spolupracuje v rámci tzv. programu V4+.“[28]

3.1.3.2.Pobaltské státy

Pobaltskými státy jsou Litva, Lotyšsko a Estonsko. Tyto tři postkomunistické země prošly rozsáhlými reformami, které byly vesměs úspěšné. Vzorem při reformování byly skandinávské země. Jazykově a kulturně jsou si blízké zejména litevština a lotyšština, které jsou obě baltskými jazyky. Estonština je jazykem ugrofinským. V několika posledních letech probíhají v pobaltských státech reformy územní samosprávy, kdy jsou zaváděny vyšší územní samosprávy.

3.1.3.3.Černomořské státy

Mezi tuto podkategorii států řadíme Bulharsko a Rumunsko. Tyto sousedící země jsou si blízké i daleké zároveň. Zatímco v Bulharsku se píše azbukou, bulharština je slovanským jazykem. V Rumunsku se píše latinkou, rumunština je jazykem románským. Obě země jsou tradičně spíše centralizovanými zeměmi. Po pádu komunistických režimů zde dochází k častému střídání vlád, především z důvodů přetrvávajících problémů. Obě země trpěly významnou transformační recesí, dodnes patří k nejzaostalejším členským zemím EU. Celková politická situace je nestabilní, země se potýkají s vysokou mírou korupce a velké problémy jim způsobují i etnické menšiny, které v těchto státech žijí (zejména početní Maďaři v Rumunsku).

[28] Visegrádská čtyřka, dostupné z: http://www.visegradgroup.eu/historie

3.2. Příjmy místních samospráv v zemích EU

V této části práce se budeme zabývat příjmovou stránkou rozpočtů místních samospráv v zemích EU. Nejprve provedeme rozdělení příjmů místních samospráv do kategorií, jejichž poměr poté budeme vzájemně komparovat. Dále se zaměříme na jednotlivé skupiny států dle jejich typologického členění, uvedeného v předchozí části práce.

Pro naši analýzu jsme příjmy rozpočtů místních samospráv rozdělili do tří kategorií, kterými jsou daňové příjmy, příjmy ze sociálních příspěvků (dávek) a dotace spolu s ostatními příjmy. Podíl příjmů ze sociálních příspěvků na celkových příjmech rozpočtů místních samospráv je v naprosté většině zemí EU nulový či minimální. Z tohoto důvodu jej budeme nadále v naší práci zanedbávat. Významnou část příjmů místních rozpočtů tvoří dotace spolu s ostatními příjmy. Ostatní příjmy pocházejí zejména z vlastního majetku místních samospráv a z příjmů plynoucích z nakládání s tímto majetkem. Avšak takto nabyté finanční prostředky tvoří v naprosté většině zemí EU pouze minimální část celkových příjmů místních samospráv. Proto si nadále dovolíme označit tuto třetí kategorii pouze jako dotace.

Při analyzování příjmové stránky rozpočtů územních samospráv budeme často pracovat s mírou fiskální decentralizace, kterou vykazují územní samosprávné celky jednotlivých zemí. Mírou fiskální decentralizace rozumíme „podíl daňových příjmů rozpočtů územní samosprávy na celkových příjmech rozpočtů územní samosprávy v procentech.“[29] Průměrnou míru fiskální decentralizace zemí EU mezi léty 1996 až 2010 můžete vidět v tabulce 1.

Tabulka 1: Průměrná míra fiskální decentralizace zemí EU mezi léty 1996 až 2010

Název státu	Průměrná míra fiskální decentralizace
Belgie	32,51
Bulharsko	28,07
Česká republika	40,29
Dánsko	46,64
Estonsko	46,54
Finsko	50,7
Francie	44,04
Irsko	7,09
Itálie	40,68
Litva	44,49
Lotyšsko	52,39
Maďarsko	29,93
Německo	36,7
Nizozemí	8,75
Polsko	31,08
Portugalsko	33,55

[29] PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. str. 117

Rakousko	57,08
Rumunsko	25,58
Řecko	10,55
Slovensko	44,57
Slovinsko	34,66
Španělsko	49,7
Švédsko	63,2
Velká Británie	12,99
EU 27	36,32

Pramen: Eurostat, dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

Pro názornost vztahu mezi daňovými příjmy a dotacemi jsme zvolili jejich vyobrazení v grafu 1, kde jsou dotace zobrazeny na ose x a daně na ose y. Pro každou zemi se jedná o její průměrný podíl příjmů z dotací na celkových příjmech rozpočtů místních samospráv a průměrný podíl příjmů z daní na celkových příjmech rozpočtů místních samospráv. Tyto průměry jsou vypočítány z dat pro roky 1996 až 2010.

Graf 1: Poměr příjmů místních samospráv z daní k příjmům z dotací

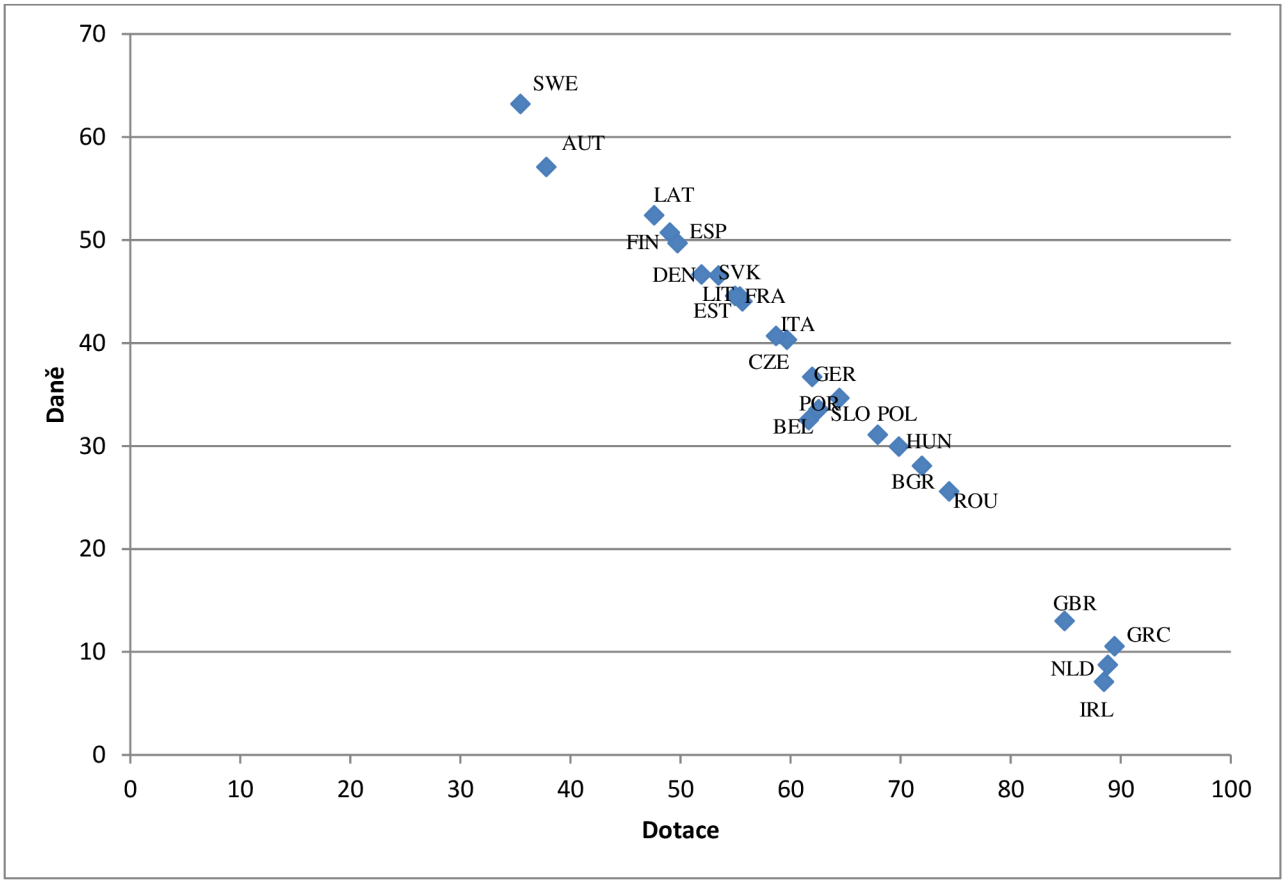

Pramen: Eurostat, dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>, vlastní výpočty

Jak si můžeme povšimnout, státy EU se v grafu dělí do tří skupin, mezi nimiž jsou poměrně velké rozdíly, co se poměru mezi daňovými příjmy místních samospráv a příjmy z

dotací týče. První skupinu tvoří Švédsko spolu s Rakouskem, které dlouhodobě vykazují jednu z nejvyšších měr fiskální decentralizace (viz přílohy). Na opačném konci řady, dle míry fiskální decentralizace, stojí skupina států tvořená Velkou Británií, Řeckem, Nizozemím a Irskem. Průměrná míra fiskální decentralizace těchto čtyř států nečiní ani 13 %. Zbylé státy EU vytváří třetí skupinu, jejíž průměrná míra fiskální decentralizace se pohybuje mezi 25 % (Rumunsko) až 52 % (Lotyšsko).

Všechny čtyři země s nejnižší mírou fiskální decentralizace mají tuto míru dlouhodobě stabilní. Jedinou výjimku tvoří Řecko, kde došlo od roku 1996 k poklesu. Pro Velkou Británii a Irsko platí, že tyto země příliš nedecentralizují, mnoho veřejných statků je poskytováno z centrální úrovně. Rovněž je zde snaha o úzkou spolupráci se soukromým sektorem, kdy je na tento převáděno poskytování co největšího počtu veřejných statků. V Nizozemí je míra decentralizace všeobecně nízká, mnoho decentralizovaných činností vykonávají spíše provincie než obce. Územní členění Řecka plní zejména administrativní účely, téměř všechny veřejné statky jsou v Řecku poskytovány centrálně.

Pokud se zaměříme na příjmy rozpočtů místních samospráv, jejich důležitou součástí jsou v každé zemi dotace. Musíme si však uvědomit, že „žádný z decentralizovaných systémů se neobejde a nemůže fungovat bez dotací.“ [30]

Daňové příjmy místních samospráv můžeme rozdělit na ty pocházející ze svěřených a ty pocházející ze sdílených daní. Typy daňových příjmů územních samospráv v jednotlivých zemích si můžete prohlédnout v tabulce 2. Nejvýznamnější svěřenou daní z hlediska výnosů je daň z nemovitosti, kterou vybírají všechny místní samosprávy států EU s výjimkou Belgie, kde tato daň neexistuje. [31] Ze sdílených daní je nejvýnosnější ta z příjmů fyzických osob. Část výnosů z centrálně vybírané daně z příjmů fyzických osob mají územní samosprávy v drtivé většině států EU. Výjimku tvoří jen Irsko, Nizozemí, Řecko a Velká Británie. Územní samosprávy v některých státech EU si mohou navíc stanovit místní přirážku k této dani. Její výše je upravena zákony.

[30] JÍLEK, Milan. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. str. 279
[31] blíže ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. Vyd. 5. Praha: Linde, 2012.

Tabulka 2: Daňové příjmy místních samospráv v zemích EU

Belgie	Pozemková daň Místní přirážka k dani z příjmů fyzických osob Místní přirážka k dani ze zisku korporací Navýšení o desetinu k poplatku z vozidel Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Bulharsko	Daň z nemovitosti Patentová daň Část daně ze zisku korporací Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Česká republika	Daň z nemovitosti Část daně z příjmů fyzických a právnických osob Část výnosů z DPH Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Dánsko	Daň z nemovitosti Místní přirážka k dani z příjmů fyzických osob Část výnosů daně z příjmů fyzických osob Daň z podnikání
Estonsko	Daň z pozemku Poplatky z nemovitostí, vozidel, lodí a jachet Místní přirážka k dani z příjmů fyzických osob Část výnosů daně z užití přírodního bohatství Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Finsko	Daň z nemovitosti Místní přirážka k dani z příjmů fyzických osob Část z daně z příjmů fyzických osob
Francie	Daň z nemovitosti Daň z podnikání Poplatek za bydlení, za svoz domovního odpadu Profesionální dávky = daň z profese Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Irsko	Pozemková daň (jen pro podniky) Místní daně z majetku
Itálie	Daň z nemovitosti Daň z podnikání Místní přirážka k dani z příjmů fyzických osob Poplatek za využití prostoru, za svoz domovního odpadu Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Litva	Daň z nemovitosti Poplatek z pronájmu pozemků a z užití státních zdrojů vody pro rybaření Daň z majetku společností a organizací Dědická a darovací daň Daň z užití obchodních míst Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Lotyšsko	Daň z nemovitosti Daň z majetku Poplatky z vozidel, lodí a jachet Část daně z přírodních zdrojů (za znečištění) Část výnosů ze spotřebních daní Část z daně z příjmů fyzických osob
Maďarsko	Daň z nemovitosti Pozemková daň Daň z podnikání Část daně z vozidel Dávka na osoby obývající byt Poplatek za činnost podniků

	Turistická taxa Část výnosů daně z příjmů fyzických a právnických osob
Německo	Daň z nemovitosti Profesionální dávky Daň z podnikání Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Nizozemí	Daň z nemovitosti Daň z turistiky
Polsko	Daň z nemovitosti Dědická a darovací daň Zemědělské poplatky Část výnosů daně z příjmů fyzických a právnických osob Místní daň z dopravních prostředků
Portugalsko	Daň z převodu nemovitosti Daň z nemovitosti Daň z podnikání Místní přirážka k dani ze zisku právnických osob Místní daň z vozidel Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Rakousko	Daň z nemovitosti Místní zdanění podniků Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Rumunsko	Daň z nemovitosti Daň z pozemku Hotelová daň Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Řecko	Daň z nemovitosti Poplatek za úklid a elektrifikaci Daň z elektrifikovaných míst
Slovensko	Daň z nemovitosti Část z DPH Hotelový poplatek Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Slovinsko	Daň z nemovitosti Poplatek z převodu nemovitosti Lázeňská taxa Darovací a dědická daň Poplatek za provozování her Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Španělsko	Daň z nemovitosti Daň z pozemku Místní daň z ekonomických aktivit = daň z podnikání Daň z vozidel Zdanění vyšší hodnoty z titulu městské oblasti Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Švédsko	Místní daň z podnikání Daň z příjmů fyzických osob Část výnosů daně z příjmů fyzických osob
Velká Británie	Daň z nemovitosti Poplatek z pozemku

Pramen: *Local finance in the twenty five countries of the European Union*. Paris: Dexia, 2004., *Decentralization: Experiments and reforms*. Edited by M. Tamás Hotváth. Budapest: Local Government and Public Services Reform Initiative, 2000.

Místním samosprávám plynou příjmy i z poplatků. Těmi jsou nejčastěji poplatky z domácích zvířat, z reklamy, z parkovacích míst, z pronájmu veřejných prostor, ze svozu

komunálního odpadu a z automobilů. Příjmy z těchto poplatků netvoří významný podíl na celkových příjmech rozpočtů územních samospráv.

3.2.1. Unitární státy

3.2.1.1. Klasické unitární státy napoleonského typu

Mezi tyto státy řadíme při naší analýze Francii, Itálii, Nizozemí, Portugalsko, Řecko a Španělsko. Z této skupiny států jsou si z hlediska poměru mezi daněmi a dotacemi nejblíže Řecko s Nizozemím, které vykazují shodně jednu z nejmenších měr fiskální decentralizace ze všech států EU. Avšak zatímco v Nizozemí se daňové příjmy místních samospráv zůstávají v čase stejné, respektive se mírně zvyšují. V Řecku vykazují klesající tendenci (viz přílohy). Je však důležité poznamenat, že Řecko právě prochází významnou změnou svého územního uspořádání, kdy od ledna roku 2011 byl snížen celkový počet územních samosprávných celků a díky slučování obcí i celkový počet obcí. Cílem této reformy je zvýšit efektivitu a zvýšit i celkovou decentralizaci v zemi. Na výsledky této reformy si však budeme muset ještě počkat. Nejdůležitějšími daňovými příjmy místních samospráv v Řecku a Nizozemí jsou jednoznačně daně z nemovitostí a daně z pozemků.

Nejvyšší míru fiskální decentralizace z této skupiny států má Španělsko, a to dlouhodobě okolo 50 %, poté je to Francie, Itálie a Portugalsko. Zatímco podíl daňových příjmů na celkových příjmech místních samospráv ve Francii dlouhodobě klesá, v Itálii a Portugalsku mírně roste.

Nejvyšší příjmy mají francouzské místní samosprávy z profesních daní, které jsou vybírány centrálně a poté rozděleny na rovnoprávném principu mezi jednotlivé obce. Dalšími důležitými daněmi jsou daň z nemovitosti a podíl na dani z příjmů fyzických osob. Poslední dvě jmenované daně tvoří důležitou součást příjmů místních samospráv i v Itálii, Španělsku a Portugalsku. Zde jsou důležitými příjmy i daně z podnikání.

3.2.1.2. Klasické unitární státy westminsterského typu

Velká Británie i Irsko jsou státy s vysokou mírou centralizace, což dokazuje i poměr mezi daňovými příjmy a dotacemi, které dostávají. Průměrná míra fiskální decentralizace je vyšší u Velké Británie, avšak pokud se zaměříme na dlouhodobý vývoj, dochází u obou zemí k růstu podílu daňových příjmů na celkových příjmech. Tento růst byl větší u Irska a v roce 2010 byla míra fiskální decentralizace obou zemí takřka totožná.

Územní samosprávy Irska a Velké Británie nedostávají žádný podíl z celostátně vybírané daně z příjmů fyzických osob. Tradičně vysoká míra centralizace obou zemí souvisí

s historickým vývojem, i s tím, že systém veřejné správy je více podobný tomu v USA než tomu v kontinentální Evropě. Neexistuje zde tak silné sociální cítění, stát blahobytu je od dob M. Thatcher postupně omezován.

Největší část příjmů místních samospráv pochází z daní z nemovitostí a z pozemků (v Irsku ji platí jen podniky, jedná se tedy o určitou formu daně z podnikání).

3.2.1.3. Severské unitární státy

Švédsko, Dánsko i Finsko mají dlouhodobě jedny z nejvyšších měr fiskální decentralizace, přičemž Švédsko má tuto míru dlouhodobě absolutně nejvyšší. Severské státy již tradičně přenášejí na své místní samosprávné celky velké množství odpovědností a povinností. Zároveň byly těmto samosprávným celkům poskytnuty dostatečné daňové příjmy a v zemích funguje účinný mechanismus vyrovnávání příjmů mezi jednotlivými municipalitami (tzv. Robin Hood princip).

Vývoj míry fiskální decentralizace je ve všech těchto státech stejný, nejprve dochází k jejímu postupnému vzrůstu a poté k mírnému poklesu a následnému ustálení, s výjimkou Dánska, kde byl pokles značný.

Největší daňové příjmy místních samospráv pocházejí z daní z příjmů fyzických osob. Přičemž „v Dánsku, Finsku a Švédsku mají územní samosprávy úplnou volnost ve stanovení míry místního zdanění příjmů fyzických osob.“[32] Maximální výše místní přirážky k ústřední dani je však upravena zákony.

3.2.2. Federace

Zatímco Rakousko má dlouhodobě druhou nejvyšší míru fiskální decentralizace hned po Švédsku, Německo se nachází v tomto ukazateli přesně v polovině v rámci zemí EU, Belgie má míru fiskální decentralizace o něco nižší. Tento rozdíl může být zčásti způsoben vysokou mírou autonomie německých spolkových zemí, které si každá sama stanovuje působnosti a odpovědnosti svých místních samosprávných celků. Z tohoto důvodu nejsou příjmy místních samospráv z podílů na celostátních daních tak vysoké a velká část jejich příjmů pochází právě zejména z dotací poskytovaných jednotlivými spolkovými zeměmi. Místní samosprávy jednotlivých spolkových zemí se značně odlišují, takže hovořit o míře decentralizace místních samospráv v Německu je poněkud zavádějící.

[32] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. str. 82

Systém financování místních samospráv je v Německu velmi složitý, „příjmy ze všech velkých daní jsou rozdělovány mezi Spolek, spolkové země a svazky obcí,“[33] ne tedy jednotlivým obcím. Příjmy z daní pro místní samosprávy nejsou velké (jejich největší část tvoří příjmy ze živnostenské a pozemkové daně), většinu příjmů tvoří dotace spolu s příjmy ze samosprávných poplatků.

V Belgii rovněž stanovují odpovědnosti a působnosti místních samospráv jednotlivé regiony, které mají své vlastní vlády a parlamenty. Příjmy územních samospráv z daní jsou v čase konstantní. Belgické municipality mají nejvyšší příjmy ze sociálních příspěvků v rámci států EU. Tyto tvoří téměř 6 % celkových příjmů místních samospráv.

V Rakousku tvoří daně významný zdroj příjmů místních samospráv. Jejich velkou část tvoří, na rozdíl od Německa, podíly ze sdílených daní vybíraných centrálně. Zejména podíl na dani z příjmů ze závislé činnosti, dani z obratu a daních z příjmů právnických a fyzických osob. Z místních daní vykazuje nejvyšší výnos daň z nemovitosti.

Rozdíly mezi Rakouskem a Německem vyplývají zčásti i z historie. Jednotlivé německé spolkové země byly dlouhou dobu nesjednocené, ke znovusjednocení Německa do jeho současné podoby došlo až v 90. letech minulého století. Dodnes mají spolkové země vysokou míru autonomie. Rakousko na druhou stranu je jednotné již dlouhou dobu.

3.2.3. Východoevropské státy

Všechny státy východní Evropy patřící do EU jsou bývalými komunistickými zeměmi. Několik desítek let trvající vláda socialismu zanechala v těchto státech hluboké stopy. Pokud se zaměříme na veřejnou správu, její vývoj byl naprosto odlišný od vývoje v západních státech Evropy. Po pádu komunistických režimů bylo proto nutné v rámci hlubokých reforem, změnit i podobu veřejné správy. Ne ve všech těchto státech byly reformy chodu a podoby veřejné správy zcela dokončeny, ale jejich zavádění se urychlilo s přípravami na vstup zemí do EU a i po něm.

3.2.3.1. Středo-východní Evropa

Do této kategorie řadíme Českou republiku, Maďarsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko. Všechny země byly přijaty do EU v roce 2004. Když se podíváme na míru fiskální decentralizace u těchto států, budou seřazeny v následujícím pořadí: Slovensko, Česká republika, Slovinsko, Polsko a Maďarsko. Avšak Maďarsko od roku 2008 prochází významnou krizí, kdy se výnosy z daní rapidně snížily, v roce 2007 byly daňové příjmy místních samospráv vyšší než

[33] HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa v Evropské unii*. Vyd. 1. Opava: OPTYS, 2009. str. 88

v Polsku. Slovensko si míru decentralizace udržuje na vysoké úrovni po celé námi sledované období, s výjimkou let 2003 a 2004. Ostatní státy svou míru decentralizace postupně zvyšovaly (viz přílohy).

Rozdíly mezi státy středo-východní Evropy nejsou nijak výrazné, s výjimkou Slovenska a zčásti i České republiky. Příjmy místních samospráv procházejí ve všech těchto státech podobným vývojem, v rámci EU se pohybují okolo průměru či lehce nad ním. S výjimkou Slovinska se jedná o členské státy Visegrádské čtyřky, které vzájemně spolupracují. Určitá spolupráce probíhá i se Slovinskem.

Největší podobnost vykazují Česká republika se Slovenskem, což je z velké částí způsobeno jejich společnou minulostí. Tyto země tvořily až do roku 1993 jeden stát a úzce spolupracují i po jeho rozpadu.

Místní samosprávy mají nejvyšší příjmy z podílu na dani z příjmů fyzických osob, významné jsou i daně z nemovitostí. V Maďarsku i daň z podnikatelské činnosti. Doplňkovým zdrojem financí jsou místní a správní poplatky.

3.2.3.2. Pobaltské státy

K pobaltským státům patří Estonsko, Litva a Lotyšsko. Všechny tři země na počátku námi sledovaného období, tedy v roce 1996 vykazovaly vysokou míru fiskální decentralizace, avšak ve všech státech došlo postupně k jejímu snížení, které bylo velmi významné zejména v Litvě.

Příjmy z daní místních samospráv jsou velmi vysoké v Lotyšsku, kde dlouhodobě přesahují 50% hranici, ale i v Estonsku jsou dlouhodobě vyšší než 45 %. V Litvě tvoří dlouhodobý průměr 44,5 %, ale v roce 2010 nebyl příjem místních samospráv z daní ani 30 %.

Pobaltské země po pádu komunistických režimů přistoupily k reformám. Při jejich zavádění se velkým vzorem staly severské státy, zejména Švédsko. Byla zde však snaha o co největší zvýšení efektivity veřejné správy a její postupnou demokratizaci.

V pobaltských státech představují největší zdroj příjmů místních samospráv podíly na dani z příjmů fyzických osob. Tyto tvoří více než 50 % celkových příjmů. Významné jsou i daně z nemovitostí a pozemků.

3.2.3.3. Černomořské státy

Černomořskými státy jsou Bulharsko s Rumunskem, státy, jejichž místní samosprávy měly ještě v roce 1996 příjmy z daní pohybující se okolo 50 % celkových příjmů, ale v roce 2010 tyto příjmy tvořili již jen něco málo přes 11 % celkových příjmů. Hodnoty podílů

daňových příjmů místních samospráv na jejich celkových příjmech jsou u obou států v letech 1996 a 2010 téměř totožné. Ale cesta od výchozí ke koncové hodnotě byla u obou zemí odlišná (viz přílohy). V Rumunsku docházelo ke snižování tohoto podílu postupně, v Bulharsku došlo nejprve k obrovskému poklesu a od roku 2004 zase k opětovnému, i když velmi mírnému, vzestupu.

Obě země se potýkají s velmi nestabilní politickou situací, dochází k častým střídáním vlád a ke změnám v politikách státu. Toto se projevuje především ve velkých meziročních výkyvech ve výdajové stránce rozpočtů místních samospráv (o těchto bude pojednáno v další části práce).

I v černomořských státech představuje významnou část příjmů místních rozpočtů část daně z příjmů fyzických osob, dále daň z nemovitostí a pozemků.

3.2.4. Závěr

Důležitou část příjmů rozpočtů místních samospráv představují ve všech zemích EU dotace. Jejich podíl na celkových příjmech se pohybuje od 35,5 % (Švédsko) do 89 % (Řecko). Je však důležité poznamenat, že neexistuje žádný ideální a všeobecně aplikovatelný poměr mezi daněmi a dotacemi. Přesto se státy EU dělí na tři skupiny, mezi kterými jsou významnější rozdíly, co se míry fiskální decentralizace týče. V e skupině s nejvyšší mírou fiskální decentralizace jsou pouze dva státy, a to Rakousko a Švédsko. Ve skupině s nejnižší mírou fiskální decentralizace jsou země čtyři: Řecko, Velká Británie, Nizozemí a Irsko. Ostatních osmnáct států EU nám tvoří skupinu, která je mezi dvěma výše uvedenými.

Daňové příjmy místních samospráv pocházejí v naprosté většině států EU ze stejných zdrojů. Těmito jsou na straně svěřených daní především daň z nemovitostí a pozemková daň. Na straně daní sdílených pak jednoznačně podíly na dani z příjmů fyzických osob. Důležitým doplňkovým zdrojem jsou příjmy z místních poplatků, které nejčastěji tvoří poplatky z domácích zvířat, z reklamy a za svoz komunálního odpadu.

Při členění států dle typu státního zřízení, dostaneme několik skupin států, které by měly mít podobnou strukturu své veřejné správy. Toto dělení se při aplikaci na příjmy místních samospráv neukázalo jako zcela špatné, ale ani ideální. Severské státy mají jednu z nejvyšších měr fiskální decentralizace, z federálních států je to ovšem jen Rakousko. Německo s Belgií se pohybují okolo průměru. Zároveň Irsko a Velká Británie jsou státy více centralizovanými, což se ukázalo i v našem grafu.

Je však důležité podotknout, že poměr mezi daňovými příjmy a dotacemi je dán i historickými tradicemi. Neexistuje jeho ideální poměr, který by byl vhodný pro všechny státy.

Tento poměr si každý stát musí najít a určit sám. Určité daňové příjmy by však místní samosprávy měly rozhodně ze zákona mít. V dnešní době na něj mají rostoucí vliv mezinárodní organizace a nadnárodní uskupení, kterými jsou například EU, Rada Evropy, OECD a další.

3.3. Výdaje místních samospráv v zemích Evropské unie

V této části bakalářské práce se zaměříme na výdajovou stránku rozpočtů místních samospráv jednotlivých států EU. Nejprve si státy rozdělíme na jednotlivé skupiny dle struktury výdajů místních samospráv. Následně budeme tyto skupiny i členy jednotlivých skupin vzájemně komparovat.

Výdaje jsme členili do deseti skupin dle klasifikace COFOG (Classification of the Functions of Government, neboli Klasifikace funkcí vládních institucí). Data pocházejí z databází Eurostatu. Těmito deseti druhy výdajů jsou: všeobecné veřejné služby; obrana; veřejný pořádek a bezpečnost; ekonomické záležitosti; ochrana životního prostředí; bydlení a komunální služby; zdravotnictví; rekreace, kultura a náboženství; vzdělání a sociální ochrana. Přičemž výdaje na obranu jsou na místní úrovni takřka ve všech státech nulové, proto jsme je v naší analýze zanedbali. Co patří pod jednotlivé druhy výdajů, najdete v tabulce 3.

Tabulka 3: Druhy výdajů dle klasifikace COFOG

Všeobecné veřejné služby	Exekutivní a legislativní orgány, vnitřní záležitosti, finanční a fiskální záležitosti zahraniční ekonomická pomoc všeobecné služby základní výzkum
Obrana	Armádní obrana Civilní obrana Zahraniční vojenská pomoc
Veřejný pořádek a bezpečnost	Policie Hasiči Soudy Věznice
Ekonomické záležitosti	Obecné ekonomické, obchodní a pracovní záležitosti Zemědělství, lesnictví, rybářství a lovectví Paliva a energie Hutnictví, výroba a zpracovatelství Transport Komunikace Další průmysl
Ochrana životního prostředí	Zmírnění znečistění Odpady Ochrana biodiverzity a krajiny
Bydlení a komunální služby	Pouliční osvětlení Zásobování pitnou vodou Podpora bydlení
Zdravotnictví	Ambulantní péče Nemocnice

	Zdravotnické vybavení a přístroje Zdravotnické služby
Rekreace, kultura a náboženství	Rekreační a sportovní zařízení Kulturní zařízení Vysílací a publikační zařízení a služby
Vzdělání	Předškolní výuka Základní školy Střední školy Další stupně výuky Speciální školy Přidružené služby
Sociální ochrana	Rodina a děti Nezaměstnaní Staří lidé Dlouhodobě nemocní a postižení lidé Pozůstalí Sociální bydlení

Pramen: www.oecd.org

Obrázek 1: Shluková analýza

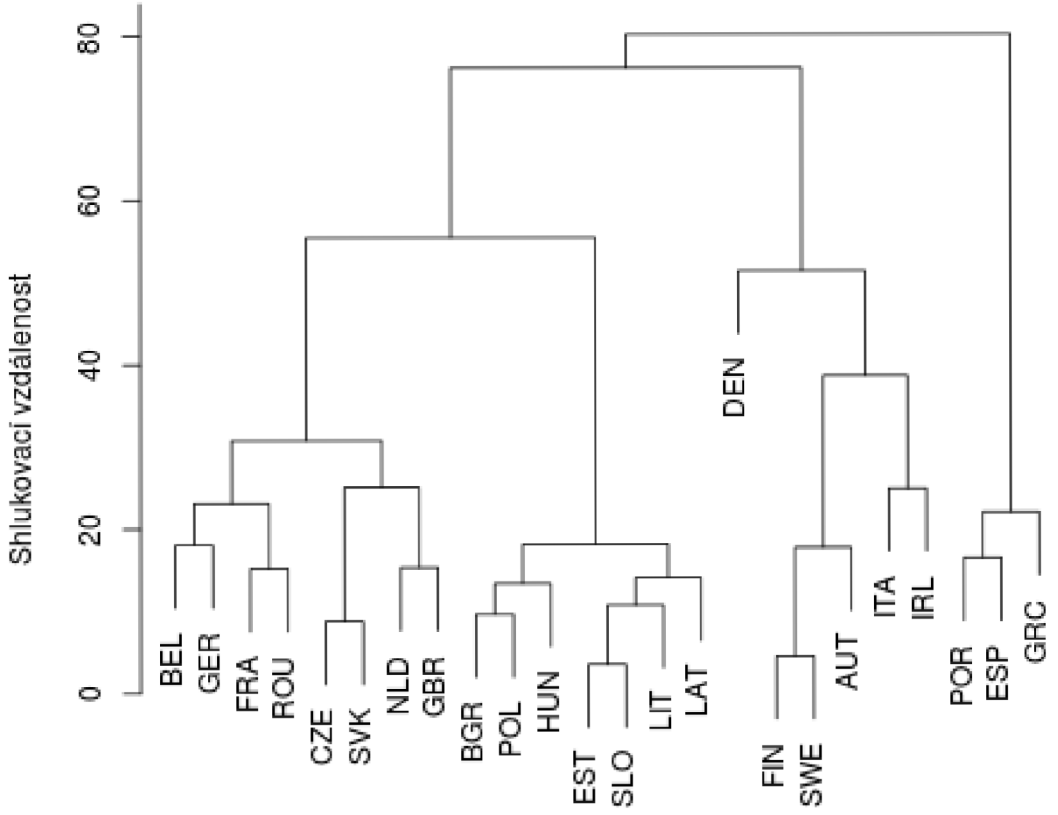

Pramen: vlastní výpočty

Pro rozčlenění států na určité skupiny dle podobnosti výdajů jejich místních samospráv, jsme použili shluková analýzu (cluster analysis), kterou si můžete prohlédnout na následujícím obrázku (obr. 1). Při vytváření shlukové analýzy jsme vycházeli z průměrů dat pro roky 1996 až 2010 (s výjimkou Bulharska, Litvy, Polska a Slovinska, které měly data dostupná až od pozdějších let). Každý druh výdajů místních samospráv byl brán jako procentní podíl na celkových výdajích místních samospráv. Přičemž jsme při analýze zanedbali výdaje na obranu, které jsou v naprosté většině států EU nulové.

Podstatou shlukové analýzy je „pomocí řady výpočetních technik a postupů odhalit strukturu sledovaného datového souboru. Rozčleněním vznikají shluky (clustery), které si jsou vzájemně co nejvíce podobné, zároveň se však co nejvíce liší od shluků ostatních."[34] Jednotlivé shluky se vytvářejí v určité shlukovací vzdálenosti. Přičemž platí, čím nižší shlukovací vzdálenost, tím větší podobnost jednotek ve shluku.

Naše shluková analýza byla provedena procedurou Agnes (Agglomerative Nesting) ve statistickém programu R. Nejprve jsme si vypočítali vzdálenosti mezi jednotlivými objekty (zeměmi), pro výpočet byla použita euklidovská vzdálenost. Výsledná data byla poté shlukována pomoci Wardovy metody, která ke slučování používá minimální sumu čtverců. Tato metoda nám tak dovoluje minimalizovat variabilitu uvnitř clusterů.

Shlukovou analýzu jsme použili z důvodu roztřídění místních samospráv jednotlivých zemí a jejich výdajů do určitých skupin, které by si byly podobné. Našim původním záměrem bylo komparovat státy podle jejich rozdělení, které jsme uváděli výše. Toto se však ukázalo jako neproveditelné, jelikož většina států se neshlukuje tak, jak by dle teoretického členění měly. Proto jsme od této komparace upustili a dále budeme porovnávat podobnost ve struktuře výdajů místních samospráv zemí EU v rámci jednotlivých shluků. Začneme od shluků s nejvzdálenější shlukovací vzdáleností a budeme postupovat k těm se shlukovací vzdáleností nejmenší.

3.3.1. Základní členění

Země EU se dle výdajů jejich místních samospráv člení na dva základní shluky. Jeden tvoří Portugalsko, Španělsko a Řecko, ten druhý zbylé státy EU. Portugalsko, Řecko a Španělsko mají velmi podobnou strukturu výdajů svých místních samospráv. Všechny tři státy jsou klasickými unitárními státy napoleonského typu, přičemž Španělsko bývá řazeno i ke státům regionálním.

[34] Aplikace v regionální a sociální geografii, dostupné z: http://aplikacergsg.sci.muni.cz/teorie/doprava/vicerozmerne-statisticke-metody-2

Místní samosprávy v Portugalsku, Řecku i Španělsku vynakládají shodně nejvíce prostředků na všeobecné veřejné služby. A naopak jen velmi málo financí putuje na školství, zdravotnictví a sociální ochranu. Pokud sečteme tyto tři druhy výdajů, tvoří v Portugalsku 19 %, ve Španělsku 13,4 % a v Řecku jen 9,2 % celkových výdajů místních samospráv. V ostatních státech EU tvoří součet těchto tří druhů výdajů alespoň 40 % celkových výdajů místních samospráv, přičemž v jejich drtivé většině se toto číslo pohybuje mezi 50-60 %.

Z tohoto rozdělení vyplývá, že ačkoli má Španělsko velmi vysokou míru fiskální decentralizace, kdy téměř polovina příjmů místních samospráv pochází z daní, jedná se o zemi, kde významnou úlohu hraje vláda, a to zejména ta regionální. Vlády plní významnou úlohu i v Portugalsku a Řecku. Vlády všech těchto tří států se angažují při jmenování čelních představitelů samosprávných celků, kteří jsou spíše zástupci centrální (regionální) vlády než reprezentanti zájmů místních obyvatel. Na tomto místě však musíme poznamenat, že „Portugalci v roce 1998 v referendu odmítli volené regionální zastupitelstvo.“[35] V případě Řecka se „jedná se spíše o administrativní členění státu pro účely státní správy“[36] než o skutečnou místní samosprávu, to se však má změnit se současnou reformou veřejné správy.

Místní samosprávy v těchto třech zemích mají jen velmi malou míru odpovědnosti. Preference občanů ohledně poskytování veřejných statků nejsou vyslyšeny. Ani jedna z těchto zemí neplní základní zásady EU ohledně moderní místní správy, kterými jsou demokratizace, decentralizace, dekoncentrace a subsidiarita. Všechny tři země se potýkají s rozsáhlými ekonomickými a politickými problémy, které zůstávaly dlouho skryty, a odkrýt je pomohla až ekonomická krize roku 2009.

Řecko se od Portugalska se Španělskem částečně odlišuje. Zatímco místní samosprávy v Portugalsku a Španělsku na druhém místě utrácejí nejvíce peněz za ekonomické záležitosti a na třetím pak za bydlení a komunální služby. Řecké municipality vkládají své finanční prostředky na druhém místě na ochranu životního prostředí a teprve na třetím jsou ekonomické záležitosti. Rozdíly najdeme i mezi podílem výdajů na všeobecné veřejné služby. V Řecku na ně putuje více než 43 % celkových výdajů místních samospráv, v Portugalsku a Španělsku je to 26 %, respektive 34 %. Toto značí, že míra působností a odpovědností místních samospráv v Řecku je ještě nižší než v zemích pyrenejského poloostrova.

[35] PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. str. 20
[36] COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: ASPI, 2004. str. 31

3.3.2. Pravá větev

Zbylé státy EU se dále větví, kdy jednu větev tvoří severské státy spolu s Rakouskem, Itálií a Irskem (dále nazývána jako pravá větev). Druhou pak státy východní Evropy, Belgie, Německo, Francie, Nizozemí a Velká Británie (levá větev). Nejprve si popíšeme celou pravou větev a jednotlivé shluky v ní obsažené. Poté se vrátíme k větvi levé.

Všechny místní samosprávy šesti států pravé větve dávají nejvíce svých finančních prostředků na školství, zdravotnictví a sociální ochranu, dohromady alespoň 50 % celkových výdajů. Výdaje na všeobecné veřejné služby jsou až na čtvrtém či pátém místě. Všechny druhy výdajů místních samospráv vykazují dlouhodobě stabilní podíl na celkových výdajích místních samospráv (viz přílohy). Jak jsme si již uvedli výše, tuto větev tvoří severské státy spolu s jedním státem federálním a dále pak Irsko a Itálie. Jak severské, tak federální státy by dle teoretického členění měly mít vysokou míru decentralizace. Severské státy toto očekávání naplňují, z federálních je to pak především právě Rakousko. V této skupině bychom určitě neočekávali Itálii s Irskem, ale struktura výdajů jejich samospráv se ukázala býti podobná.

V této pravé větvi stojí zvlášť Dánsko, které je od ostatních států odlišné. Největší odlišností ve výdajích dánských místních samospráv je vysoký podíl výdajů na sociální ochranu. Tyto tvoří téměř 54 % celkových výdajů místních samospráv. To je číslo, které v rámci zemí EU nemá obdoby. Pokud sečteme výdaje na školství, zdravotnictví a sociální ochranu, dostaneme číslo větší než 87 % celkových výdajů. Takovéto vysoké procento značí, že místní samosprávy v Dánsku mají vysokou míru odpovědnosti a působnosti, a že sociální ochrana je plně v rukou municipalit. Naopak na všeobecnou veřejnou správu putuje jen 4,2 % z celkových výdajů a na ekonomické záležitosti jen 4 %.

Proč se Dánsko tak odlišuje od ostatních severských států? Jedná se o zemi, která je rozlohou mnohem menší než Finsko a Švédsko, zato má mnohem vyšší hustotu zalidnění. Celá země se člení pouze na 98 obcí (komun), jejichž průměrný počet obyvatel činí více než 19 000, což je více než ve Finsku. „Výdaje územní samosprávy v celostátním měřítku tvoří více než 50 % celkových veřejných výdajů.“[37]

V pravé větvi mají velmi podobnou strukturu místních výdajů Itálie s Irskem a pak Švédsko s Finskem a Rakouskem. Nejprve se budeme věnovat Itálii a Irsku.

Zatímco Itálie je klasickým unitárním státem napoleonského typu s vysokou autonomií regionů, Irsko je sice také klasickým unitárním státem, avšak typu westminsterského. Výdaje místních samospráv si byly podobné zejména do roku 2004, kdy místní samosprávy obou zemí

[37] HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa v Evropské unii*. Opava: OPTYS, 2009. str. 94

vydávaly nejvíce finančních prostředků na zdravotnictví, a to přes 40 % celkových výdajů. Na druhém místě to pak byly výdaje na ekonomické záležitosti. Avšak Irsko provedlo reformu veřejné správy, v rámci které od roku 2005 financování zdravotnictví přešlo na centrální úroveň a místní samosprávy již na něj nevydávají žádné peníze. Od roku 2005 vydávají municipality v Irsku nejvíce finančních prostředků na bydlení a komunální služby, ekonomické záležitosti a školství.

Od ostatních států v pravé větvi se tyto liší tím, že nedávají tolik finančních prostředků na politiku sociální ochrany a školství.

Další shluk tvoří Švédsko s Finskem a s Rakouskem, přičemž Rakousko je poněkud odlišné, co se struktury výdajů místních samospráv týče. Švédsko a Finsko byly dlouhou dobu jedním státem, respektive Finsko spadalo pod nadvládu Švédska. Ale už v tomto období můžeme pozorovat určité vzájemné vlivy těchto zemí. Finsko se nadlouho dostalo pod nadvládu Ruska a později Sovětského svazu (SSSR). A právě pád SSSR a následné osvobození Finska způsobil jeho velký příklon k Švédsku. Finsko se totiž rychle chtělo zbavit ruského vlivu a pozůstatků komunismu, proto začalo reformovat. Vzorem při tvorbě reforem mu bylo právě Švédsko.

Místní samosprávy obou severských zemí vynakládají největší finanční prostředky na politiku sociální ochrany, zdravotnictví a školství, na tyto tři druhy výdajů plyne dohromady více než 70 % celkových výdajových prostředků. Zatímco ve Švédsku jde nejvíce peněz na sociální ochranu, ve Finsku je to zdravotnictví. Rozdíly však nejsou velké. Na čtvrtém místě jsou výdaje na všeobecnou veřejnou správu, ale zatímco ve Švédsku vykazuje tento druh veřejných výdajů klesající tendenci, ve Finsku je tomu naopak.

Struktura výdajů místních samospráv v severských zemích souvisí s jejich vysokou mírou decentralizace. Místní samosprávy mají mnoho odpovědností a povinností a právě školství, zdravotnictví a sociální ochranu financují z naprosté většiny samy.

Rakousko je federální zemí, kde dochází k postupnému omezování autonomie jednotlivých spolkových zemí. A to zejména z důvodů jejich až příliš silných separačních tendencí. Rakousko se od dvojice výše uvedených severských států odlišuje především tím, že jeho místní samosprávy nevydávají tolik finančních prostředků na školství. Tyto výdaje jsou až na čtvrtém místě a tvoří necelých 16 % celkových výdajů. Rovněž i podíl výdajů na sociální ochranu a zdravotnictví na celkových výdajích je nižší než u Finska a Švédska.

3.3.3. Levá větev

Levá větev, kterou tvoří patnáct států, se ještě dále větví. Nejprve si obecně charakterizujeme celou levou větev, a poté se budeme věnovat jejímu dalšímu dělení.

Celou levou větev tvoří státy, které jsme v rámci analýzy příjmů místních samospráv mohli najít v prostřední skupině. Výjimku tvoří Velká Británie a Nizozemí, které byly ve skupině s nejnižší mírou fiskální decentralizace. V této větvi najdeme všechny postkomunistické země, ale i „staré“ členské státy EU. Jsou zde jak státy unitární, tak i federální. Takže tato skupina je velmi různorodá. Tyto státy spojuje nízká míra výdajů jejich místních samospráv směřujících do zdravotnictví a relativně vysoká míra finančních prostředků směřujících na ekonomické záležitosti.

Levá větev se dále dělí, první skupinu tvoří Pobaltské státy, Slovinsko, Maďarsko, Polsko a Bulharsko. Druhou skupinu pak Velká Británie, Nizozemí, Česká republika, Slovensko, Rumunsko, Francie, Německo a Belgie. Nejprve si představíme první skupinu.

3.3.3.1. První skupina

I tato skupina se dále dělí na menší shluky, první tvoří pobaltské státy se Slovinskem (dále ji budeme nazývat pobaltský shluk). Druhý pak sestává z Polska s Bulharskem a Maďarskem (dále jen polský shluk). První skupina se od druhé liší zejména tím, že místní samosprávy dávají více peněz na zdravotnictví. Tyto výdaje jsou ale i přesto mnohem nižší než v severských zemích.

Pobaltský shluk

Z pobaltského shluku vykazují nejvyšší míru podobnosti dle výdajů místních samospráv Estonsko se Slovinskem. Místní samosprávy obou těchto zemí vydávají nejvíce finančních prostředků na školství, a to téměř 40 %. Na druhém místě jsou to výdaje na zdravotnictví a na třetím pak výdaje na ekonomické záležitosti. Místní samosprávy obou zemí naopak směřují malý podíl svých finančních prostředků na ekonomické záležitosti. Tento se pohybuje okolo 4 %. Místní samosprávy obou zemí směřují nadprůměrnou část svých finančních prostředků i na kulturu a rekreaci, což je odlišuje od Litvy a Lotyšskem, kde je tento podíl na celkových výdajích menší.

Estonsko se odlišuje od ostatních pobaltských států, jedním z důvodů je i odlišná kultura a jazyk. Estonština je románským jazykem, zatímco litevština a lotyšština jsou jazyky slovanské. Především v Estonsku žije velmi početná komunita Rusů a ruština je zde frekventovaným

jazykem. I Slovinsko patří ve svém prostoru k výjimečným zemím. Ze zemí bývalé Jugoslávie je jednoznačně nejvyspělejší a nejdemokratičtější zemí.

Do stejného shluku, avšak s větší shlukovací vzdáleností, patří i Litva a Lotyšsko. Výdaje místních samospráv má s Estonskem a Slovinskem podobnější Litva. Místní samosprávy v Litvě utrácejí nejvíce finančních prostředků za školství a zdravotnictví, stejně jako ty estonské a slovinské. Ale na třetím místě jsou výdaje na sociální ochranu, které činí téměř 11 %. Rozdíly vidíme i na opačném konci objemu výdajů. Nejméně jich ve všech třech státech putuje na veřejný pořádek a bezpečnost, ale na druhém místě od konce jsou v Litvě výdaje na bydlení a komunální služby. V Estonsku a Slovinsku jsou to výdaje na ochranu životního prostředí.

Ještě větší rozdíly ve struktuře výdajů místních samospráv oproti třem výše uvedeným státům mají místní samosprávy v Lotyšsku. I municipality v tomto pobaltském státě téměř 40 % celkových výdajů směřují do školství. Tady ale podobnost končí, protože druhou nejvýznamnější výdajovou položkou jsou výdaje na všeobecné veřejné služby, následují výdaje na ekonomické záležitosti a pak jsou teprve výdaje na zdravotnictví a sociální ochranu.

Polský shluk

Polský shluk tvoří Polsko, Bulharsko a Maďarsko, přičemž Polsko s Bulharskem jsou si svou strukturou výdajů místních samospráv podobnější. Všechny tyto tři státy spojuje jejich nedávná historie (vláda komunistických režimů), problémy s reformami státu, hluboké ekonomické recese v průběhu transformace, vládní korupce a podobná průměrná míra fiskální decentralizace. Největší podíl finančních prostředků místních samospráv všech tří států putuje na školství, okolo 30 % celkových výdajů. Rozdíly mezi výdaji municipalit Polska s Bulharskem na jedné straně a Maďarska na straně druhé vidíme již u druhé a třetí nejvyšší výdajové položky. Těmito jsou v Bulharsku a Polsku výdaje na zdravotnictví, následované výdaji na ekonomické záležitosti. V Maďarsku jsou to výdaje na všeobecné veřejné služby a poté výdaje na zdravotnictví.

3.3.3.2. Druhá skupina

Druhá skupina států v rámci levé větve, která je tvořena Belgií, Německem, Francií, Rumunskem, Českou republikou, Slovenskem, Velkou Británií a Nizozemím, se rozděluje do dalších shluků. Jeden tento velký shluk tvoří Velká Británie, Nizozemí, Česká republika a Slovensko (dále britský shluk). Druhý větší shluk sestává z Francie, Rumunska, Německa a Belgie (dále francouzský shluk). Nejprve si charakterizujeme britský shluk, poté se přesuneme k francouzskému.

Britský shluk

Větší britský shluk sestává ze dvou menších shluků, a to česko-slovenského a britsko-nizozemského. Pro celou tuto skupinu platí, že místní municipality směřují největší část svých výdajů na školství. Shodně okolo 30 % celkových výdajů. A naopak nejmenší část výdajů putuje do zdravotnictví. Rozdíl mezi těmito dvěma menšími shluky tvoří výdaje na sociální ochranu, které jsou u Velké Británie a Nizozemí druhou nejvyšší výdajovou položkou rozpočtů místních samospráv. V České republice a na Slovensku jsou až čtvrtou, respektive pátou nejvyšší výdajovou položkou rozpočtů územních samospráv.

Nizozemí a Velká Británie jsou země s tradičně nízkými mírami decentralizace. Kde vysokou úlohu mají centrální vlády, respektive parlament v Británii. Většina veřejných statků je poskytována z centrální úrovně.“ Výdaje územních samospráv podléhají státní kontrole.“ [38]
Oba státy mají jednu z nejnižších měr fiskální decentralizace v rámci EU, Velká Británie je klasický unitární stát westminsterského typu, Nizozemí je sice také klasický unitární stát, ale typu napoleonského. V Nizozemí však došlo postupně k mnoha reformám, k největšímu reformování v rámci napoleonských států, a proto i k jistému odklonu od napoleonské tradice.

Jak již bylo uvedeno výše, územní samosprávy těchto dvou zemí vydávají nejvíce finančních prostředků za školství a sociální ochranu. Vysoký podíl na celkových výdajích v komparaci s ostatními zeměmi tvoří i výdaje na veřejný pořádek a bezpečnost. Ve Velké Británii je to téměř 11 %, v Nizozemí více než 6 %. Místní samosprávy ve Velké Británii se vůbec nepodílí na financování zdravotnictví, v Nizozemí činí tento podíl jen 1,5 % z celkových výdajů.

Česká republika se Slovenskem byly dlouhou dobu součástí jednoho státu, nejdříve Rakousko-Uherska, poté Československa. K jejich osamostatnění došlo až v roce 1993 (krátce byly země samostatné i před druhou světovou válkou). Tato dlouhá společná historie se promítla i do struktury výdajů místních samospráv. Místní samosprávy obou zemí vydají okolo 30 % celkových výdajů na školství, což souvisí s tím, že samosprávy financují základní a střední školství. Na dalších dvou místech jsou výdaje na ekonomické záležitosti a všeobecné veřejné služby, jejichž součet tvoří znovu více než 30 % celkových výdajů, přičemž toto číslo je větší v České republice. Zejména výdaje na ekonomické záležitosti vykazují rostoucí tendence, což souvisí s nutnými investicemi do infrastruktury, která byla dlouhou dobu zanedbávána.

[38] HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa v Evropské unii*. Opava: OPTYS, 2009. str. 91

Francouzský shluk

Pro výdaje místních samospráv ve francouzském shluku je typický vysoký podíl výdajů na všeobecnou veřejnou správu, školství a sociální ochranu. Tyto tvoří dohromady více než 50 % celkových výdajů (v Belgii a Německu je to více než 60 %). I francouzský shluk se dále dělí, a to na dva menší shluky. První tvoří unitární státy Francie s Rumunskem, druhý pak státy federální Belgie s Německem.

Na první pohled Francii s Rumunskem nic nespojuje. Francie je vyspělý stát blahobytu, tradiční evropská demokracie s dlouhou historií. Země, která hrála vždy důležitou úlohu v evropských záležitostech. Na druhé straně Rumunsko je stát na evropské poměry málo rozvinutý, dle výše HDP na osobu patří k nejzaostalejším členům EU. Rovněž Rumunsko je bývalá komunistická země, která se i v minulosti ocitala často pod nadvládou jiných národů (osmanští Turkové, habsburská monarchie). Ale najdeme zde i shodné rysy, v obou zemích má významnou úlohu zemědělství. Země mají poměrně velké problémy s přistěhovalci.

Jak již bylo zmíněno výše, výdaje místních samospráv na všeobecné veřejné služby, školství a sociální ochranu tvoří více než 50 % celkových výdajů (53 % v Rumunsku, 54 % ve Francii). Přitom výdaje na všeobecné veřejné služby tvoří v Rumunsku až pátou nejvyšší výdajovou položku. Zde jsou druhým nejvyšším výdajem územních samospráv výdaje na bydlení a komunální služby, které ale vykazují dlouhodobě klesající tendenci (viz přílohy). Tento pokles souvisí s postupnou privatizací bytů. Výdaje na bydlení a komunální služby tvoří významnou část výdajů místních samospráv i ve Francii, zde je to téměř 15 % celkových výdajů. A právě tento druh výdajů rozlišuje místní samosprávy Rumunska s Francií od těch belgických a německých.

Belgie a Německo jsou federální státy, přičemž Belgie je regionalizovanou federací. Místní samosprávy obou států si jsou podobné i poměrem příjmů z daní a dotací a příliš odlišností nenajdeme ani ve struktuře jejich výdajů. Více než 60 % celkových výdajů směřuje na všeobecné veřejné služby, školství a sociální ochranu, jak již bylo zmíněno výše. Dalšími významnými výdajovými položkami jsou výdaje na ekonomické záležitosti, výdaje na rekreaci a kulturu a v případě Belgie i na veřejný pořádek a bezpečnost. Naopak nejnižší výdaje směřují na zdravotnictví, jehož financování je v rukou státu.

3.3.4. Závěr

Při členění států EU dle typu státního zřízení, dostaneme několik skupin států, které by si měly být podobné. Ale jak ukázala naše shluková analýza, v praxi tomu tak vždy není. Je však velmi zajímavé sledovat, jak se státy shlukovaly. Můžeme si povšimnout, že sousední státy

velmi často tvoří společné skupiny (viz obr. 1). Takto se shlukly Finsko se Švédskem, Portugalsko se Španělskem, Česká republika se Slovenskem, Belgie s Německem a všechny tři pobaltské státy, tedy Litva, Lotyšsko a Estonsko. Co z toho můžeme vyvodit? Většina států spolupracuje se svými sousedy a nechává se jimi inspirovat. To platí samozřejmě jen v případech, kdy mezi sousedními státy neexistují vztahy nepřátelství a vzájemné neúcty, jejichž kořeny sahají do minulosti.

Poměrně překvapivým zjištěním je i to, že zde neexistuje jakási dvojkolejnost států EU v druzích výdajů místních samospráv. Touto dvojkolejností máme na mysli rozdíly mezi „starými“ členskými státy EU a jejími novými členy z řad bývalých komunistických zemí. Všechny postkomunistické země jsou sice v levé větvi, ale nejsou tam samy. V této větvi najdeme i Francii, Velkou Británii, Nizozemí a Belgii s Německem. Zde důležitou úlohu hrají EU spolu s Radou Evropy, které se společně snaží prosazovat principy vedoucí k vyšší samostatnosti místních samospráv[39].

Pokud jsme výše hovořili o neexistenci dvojkolejnosti EU ve vztahu k bývalým komunistickým zemím, musíme na tomto místě poznamenat, že zde jistá dvojkolejnost přece jen existuje. Na druhé koleji se však neocitají postkomunistické země, nýbrž trojlístek zemí jižní Evropy. Konkrétně Řecko, Portugalsko a Španělsko. Výdaje místních samospráv těchto tří států jsou naprosto odlišné od výdajů místních samospráv zbytku států EU. Řecké, Portugalské a Španělské municipality zajišťují pouze základní a nezbytné služby, jako je chod místních úřadů, místní komunikace, osvětlení, vodovody, kanalizace a svoz odpadu. Jejich míra odpovědnosti a působnosti je jen velmi omezená.

39 Těmito principy jsou decentralizace, dekoncentrace, demokratizace a subsidiarita

ZÁVĚR

Cílem práce bylo srovnat míru decentralizace v zemích Evropské unie, a to jak na straně příjmů, tak na straně výdajů. Výsledky analýz jsou překvapivé v mnoha ohledech. Neexistuje zde významný rozdíl mezi „starými“ státy Evropské unie a jejími novými členy z řad bývalých komunistických zemí. Podobnost mezi místními samosprávami jednotlivých států se liší pro příjmy a pro výdaje. Zatímco na straně příjmů je rozdělení států podobné tomu, jak je teorie dělí dle typu státních zřízení. Na straně výdajů toto však neplatí. Je velmi zajímavé, že Řecko v obou těchto členěních stojí mimo většinu Evropy, což značí jeho specifičnost a značnou odlišnost od zbývajících členů Evropské unie.

Příjmy místních samospráv pocházející z daní jsou si velmi podobné, co se jejich typu týče. Nejvýnosnější a nejdůležitější pro rozpočty místních samospráv jsou výnosy z daní z příjmů fyzických osob. Jedná se buď o část z celostátního výnosu této daně, nebo o příjmy z místních přirážek k dani z příjmů fyzických osob. Další velmi důležitou daní je daň z nemovitostí, a také daň z pozemků. Výnosy z těchto daní patří stoprocentně místním samosprávám.

Nedílnou součást příjmů místních samospráv tvoří dotace, které mají za cíl nejen dorovnat chybějící finanční prostředky v rozpočtech místních samospráv, ale také snížit rozdíly, které mezi jednotlivými samosprávami objektivně existují.

Co se týká výdajů místních samospráv, podíly jednotlivých druhů na celkových výdajích místních samospráv se mezi státy různí. Avšak místní samosprávy všech států vydávají velkou část peněz alespoň na jeden z těchto tří druhů výdajů: školství, zdravotnictví, sociální ochrana. Všechny s výjimkou Řecka, Španělska a Portugalska. Tento trojlístek států stojí mimo zbytek Evropy, což je obzvláště dobře viditelné ve shlukové analýze. Všechny tři tyto státy mají v současné době rozsáhlé ekonomické a i politické problémy. Jejich veřejné správy vykazují značnou neefektivnost a plýtvání s veřejnými prostředky. Jejich nízká míra decentralizace, kdy místní samosprávy poskytují pouze základní veřejné statky, může být také jedním ze zdrojů neefektivnosti. Centrální vláda nemůže při poskytování veřejných statků reflektovat rozdíly v preferencích obyvatel jednotlivých municipalit. V Řecku jsou si tohoto problému vědomi, proto provedli v roce 2010 (s působností od roku 2011) rozsáhlou reformu veřejné správy a územní samosprávy s cílem posílit decentralizaci.

Ve shlukové analýze tvořily mnoho skupin s nejnižší shlukovací vzdáleností, tedy si nejpodobnějších, státy, které spolu sousedí. Toto zjištění není až tak překvapující, protože

sousední státy spolu většinou úzce spolupracují. Přinejmenším alespoň jejich příhraniční regiony. Pokud je tato spolupráce úspěšná a přináší např. nové způsoby řešení problémů, postupně se prohlubuje a rozšiřuje, což v delším časovém období může vést až k podobnosti ve veřejné správě. Často státy navíc pojí podobný jazyk či společná historie.

Právě historie a tradice se ukázaly být jedním z určujících faktorů ve struktuře odpovědností a působností jednotlivých místních samospráv. Evropské státy jsou vnímány jako značně konzervativní, které nerady provádějí zásadnější reformy a raději se drží léty prověřené formy. Toto je dobře patrné ve Francii, kde reformy probíhají velmi pomalu a pozvolna, navíc se jedná spíše o drobné změny než zásadní reformy systému. Většina místních samospráv v zemích Evropské unie vykazuje dlouhodobě stabilní poměry jednotlivých druhů výdajů i míru fiskální decentralizace, což znamená, že státy necítí potřebu či nechtějí reformovat.

POUŽITÁ LITERATURA

Knižní literatura:

COGAN, Rudolf. *Krajské zřízení*. Praha: ASPI, 2004. s. 442. ISBN 80-7357-041-6

Decentralization: Experiments and reforms. Edited by M. Tamás Hotváth. Budapest: Local Government and Public Services Reform Initiative, 2000. 424 s. ISBN 963-00-3210-4

The Economics of the Eropean Union: Policy and Analysis. Edited by Mike ARTIS, Frederick NIXSON. 3rd ed. New York: Oxford university press, 426 s. ISBN 0-19-877640-3

Fiscal federalism in unitary states. Edited by per MOLANDER. Massachusetts: Kluwer, 2004. 185 s. ISBN 1-4020-7561-8

HALÁSKOVÁ, Martina. *Veřejná správa v Evropské unii*. Vyd. 1. Opava: OPTYS, 2009. 181 s. ISBN 978-80-85819-77-9

HENDRYCH, Dušan. *Správní věda: teorie veřejné správy.* Vyd. 3. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 231 s. ISBN 978-80-7357-4581

JÍLEK, Milan. *Fiskální decentralizace, teorie a empirie*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008.426 s. ISBN 978-80-7357-355.

Local finance in the twenty five countries of the European Union. Paris: Dexia, 2004. 189 s. ISBN 291-10-6550-6

MATOUŠKOVÁ, Zdeňka. *Vybrané kapitoly z fiskální decentralizace*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. 154 s. ISBN 80-245-0281-X.

MUSGRAVE, Richard Abel. *Public finance in a democratic society.* New York: New York University Press, 1986. 400 s. ISBN 081-47-5429-5

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jan, JETMAR, Miloslav. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-6141

PEKOVÁ, Jitka, *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011. 644 s. ISBN 978-80-7357-6981

POMAHAČ, Richard, WIDEMANNOVÁ, Marie. *Veřejná správa a evropská právní integrace*. VŠE Praha: Oeconomica. 2003. Dotisk 1. vydání. 114 s. ISBN 80-245-0310-7

PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9

PRŮCHA, Petr. *Správní právo: obecná část*. Vyd. 7. Brno: Masarykova univerzita, 2007. 418 s. ISBN 978-80-2104-2766

REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. *Evropská unie, obce a města*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2000. 170 s. ISBN 80-210-2385-6

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. Vyd. 5. Praha: Linde, 2012. 400 s. ISBN 978-80-7201-881-9

VIDLÁKOVÁ, Olga. *Reformy veřejné správy*. Pardubice: univerzita Pardubice. 2000 140s. ISBN 80-7194-290-1

WOKOUN, René. *Strukturální fondy a obce I*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2

Internetové zdroje:

Eurostat [online], dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home> [cit. 12.4.2012]

Wikipedie [online], dostupné z: <http://cs.wikipedia.org> [cit. 28.4.2012]

Historie Visegrádské čtyřky [online], dostupné z: <http://www.visegradgroup.eu/historie> [cit. 1.5.2012]

Aplikace v regionální a sociální geografii [online], dostupné z: <http://aplikacergsg.sci.muni.cz/teorie/doprava/vicerozmerne-statisticke-metody-2> [cit. 28.4.2012]

Institut Světové banky [online], dostupné z: <www.worldbank.org> [cit. 29.4.2012]

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj [online], dostupné z: <www.oecd.org> [cit. 26.4.2012]

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Poměr příjmů místních samospráv z daní k příjmům z dotací

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Shluková analýza

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Průměrná míra fiskální decentralizace zemí EU

Tabulka 2: Daňové příjmy místních samospráv v zemích EU

Tabulka 3: Druhy výdajů dle klasifikace COFOG

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Průměrný počet obyvatel na jednu obec v roce 2007

Příloha 2: Výdaje a příjmy místních samospráv států EU v letech 1996 až 2010

Příloha 1: Průměrný počet obyvatel na jednu obec v roce 2007

Belgie	**17 735**
Bulharsko	1 449
Česká republika	1 636
Dánsko	19 968
Estonsko	5 589
Finsko	11 741
Francie	1 651
Irsko	44 900
Itálie	7 218
Kypr	1 220
Litva	6 651
Lotyšsko	4 303
Lucembursko	3 856
Maďarsko	3 211
Malta	5 922
Německo	5 900
Nizozemí	33 345
Polsko	15 405
Portugalsko	36 000
Rakousko	2 899
Rumunsko	6 800
Řecko	10 200
Slovensko	1 839
Slovinsko	10 350
Španělsko	5 308
Švédsko	31 073
Velká Británie	135 700

Pramen: PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009.

Příloha 2: Výdaje a příjmy místních samospráv států EU v letech 1996 až 2010

Belgie	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	32,14	33,82	32,84	33,20	30,12	32,11	33,05	32,76	32,96	32,35	33,02	34,02	29,60	33,34	32,32	32,51
sociální příspěvky	6,60	6,34	6,46	6,00	5,97	5,94	5,88	5,64	5,83	5,31	5,40	5,39	5,45	5,58	5,69	5,83
dotace + ostatní	61,25	59,84	60,70	60,80	63,91	61,95	61,07	61,60	61,21	62,36	61,58	60,59	64,95	61,08	61,99	61,66

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	24,91	24,73	22,84	22,40	22,60	22,39	23,22	23,21	24,02	23,56	23,54	24,24	23,52	23,66	23,14	23,47
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	8,95	9,09	9,05	9,25	9,24	9,30	11,88	11,97	11,88	12,10	12,02	12,15	12,13	12,25	12,50	10,92
ekonomické záležitosti	10,72	10,50	11,03	12,96	12,64	11,73	10,15	10,95	10,04	10,87	10,18	9,30	9,17	9,34	9,18	10,58
ochrana živ. prostředí	4,83	5,06	5,66	5,56	5,56	5,58	5,22	4,66	4,61	4,60	4,93	4,86	4,82	4,84	4,75	5,04
bydlení a komunální služby	2,21	1,98	1,76	1,75	1,78	2,00	1,92	1,94	1,42	1,91	2,21	2,12	2,07	2,04	2,00	1,94
zdravotnictví	3,01	2,75	2,99	2,68	2,70	3,24	2,78	4,51	2,84	2,86	2,88	2,70	2,71	2,69	2,64	2,93
rekreace, kultura a náboženství	8,24	8,45	8,74	9,08	9,45	9,49	9,41	8,67	8,44	8,57	9,30	8,94	8,85	8,77	8,65	8,87
školství	20,66	20,89	21,13	20,32	19,65	20,03	19,07	18,44	19,20	19,14	18,80	18,99	19,73	19,44	19,84	19,69
sociální ochrana	16,47	16,56	16,80	15,99	16,39	16,25	16,36	15,65	17,55	16,40	16,14	16,71	17,01	16,97	17,30	16,57

Bulharsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	48,87	47,93	52,24	48,22	42,96	53,77	43,04	7,71	7,57	8,29	10,91	13,24	13,68	11,10	11,48	28,07
sociální příspěvky	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
dotace + ostatní	51,13	52,07	47,76	51,78	57,04	46,23	56,96	92,29	92,43	91,71	89,09	86,76	86,32	88,90	88,52	71,93
výdaje	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**Průměr**
všeobecné veřejné služby	:	:	14,68	11,29	8,08	9,47	16,02	5,19	7,53	12,53	12,84	4,06	8,32	17,83	10,29	10,63
obrana	:	:	1,02	0,92	0,19	0,92	0,89	0,91	0,52	0,61	2,48	0,18	0,00	0,26	0,28	0,71
veřejný pořádek a bezpečnost	:	:	0,94	0,83	0,80	0,93	0,00	1,20	0,63	1,13	0,52	2,01	2,65	2,02	1,20	1,14
ekonomické záležitosti	:	:	8,91	8,35	6,37	7,59	7,23	13,87	12,24	13,66	11,03	14,76	16,49	10,82	12,91	11,09
ochrana živ. prostředí	:	:	13,01	11,73	11,40	14,74	7,34	10,90	12,45	8,51	12,98	12,52	8,01	7,73	8,71	10,77
bydlení a komunální služby	:	:	1,33	0,78	1,91	1,21	3,82	7,00	6,59	7,89	7,00	14,17	12,36	14,08	12,14	6,94
zdravotnictví	:	:	18,05	20,87	25,92	8,94	11,16	14,58	14,08	10,62	11,45	10,17	10,59	7,51	9,16	13,32
rekreace, kultura a náboženství	:	:	2,14	1,95	2,75	2,34	2,84	3,72	4,13	4,10	4,19	5,16	4,62	3,35	4,57	3,53
školství	:	:	32,55	34,49	31,27	33,00	31,66	37,42	37,04	35,17	32,73	30,82	31,67	29,66	33,38	33,14
sociální ochrana	:	:	7,38	8,79	11,32	20,87	19,05	5,22	4,80	5,77	4,79	6,15	5,28	6,74	7,34	8,73

Česká republika	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	26,17	42,52	36,59	42,78	41,16	37,45	39,65	35,27	37,66	46,21	44,88	45,17	45,75	41,44	41,65	40,29
sociální příspěvky	0,02	0,02	0,03	0,03	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,02	0,00	0,08	0,07	0,03
dotace + ostatní	73,81	57,46	63,38	57,28	58,82	62,51	60,33	64,71	62,32	53,77	55,09	54,81	54,25	58,48	58,29	59,68

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	11,14	13,59	13,34	16,04	16,44	15,86	16,24	15,47	15,58	11,68	10,21	12,45	12,23	12,77	12,42	13,7
obrana	0,41	0,41	0,37	0,44	0,40	0,40	0,62	0,75	0,12	0,05	0,11	0,06	0,03	0,09	0,18	0,31
veřejný pořádek a bezpečnost	1,06	1,25	1,20	1,30	1,25	1,41	1,42	1,26	1,44	1,54	1,69	1,75	1,74	1,81	1,82	1,46
ekonomické záležitosti	16,74	20,49	20,26	20,12	19,71	19,29	17,89	17,68	21,54	21,86	22,66	21,41	22,05	23,07	22,78	20,5
ochrana živ. prostředí	7,82	8,50	8,57	7,15	7,18	7,49	7,26	7,47	7,25	8,00	7,75	7,52	7,17	7,23	7,99	7,62
bydlení a komunální služby	7,73	7,48	8,23	6,24	6,38	6,60	4,78	8,59	7,62	8,53	7,68	5,78	5,75	4,18	4,25	6,65
zdravotnictví	1,28	1,40	1,29	1,42	1,34	1,45	0,71	1,95	1,45	1,88	1,78	2,23	2,12	2,31	2,04	1,64
rekreace, kultura a náboženství	7,10	7,21	7,13	6,43	6,37	6,73	7,17	6,67	6,95	7,26	7,96	7,83	7,42	7,79	8,28	7,22
školství	27,11	30,88	30,45	30,61	30,34	30,51	31,88	29,44	28,25	29,04	29,95	29,06	29,19	28,82	28,99	29,63
sociální ochrana	19,61	8,79	9,17	10,26	10,59	10,27	12,03	10,72	9,80	10,16	10,20	11,92	12,29	11,93	11,24	11,27

Dánsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	48,94	50,11	50,66	50,61	52,07	52,47	52,08	50,87	50,22	50,85	50,10	37,07	35,84	33,53	34,25	46,64
sociální příspěvky	1,30	1,34	1,34	1,35	1,41	1,45	1,48	1,51	1,55	1,59	1,55	1,42	1,47	1,48	1,46	1,45
dotace + ostatní	49,76	48,55	48,00	48,05	46,52	46,08	46,44	47,62	48,23	47,55	48,35	61,51	62,69	64,99	64,29	51,91

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	4,05	4,09	4,09	4,14	3,98	3,90	3,84	4,09	3,99	4,52	6,25	4,27	4,28	4,22	3,96	4,24
obrana	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,00	0,00	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04
veřejný pořádek a bezpečnost	0,32	0,31	0,28	0,29	0,29	0,34	0,34	0,29	0,27	0,28	0,27	0,28	0,27	0,27	0,27	0,27
ekonomické záležitosti	4,57	4,25	4,16	4,10	4,15	3,83	4,12	3,98	4,15	4,16	4,00	3,61	3,74	3,77	4,15	4,05
ochrana živ. prostředí	0,90	0,95	0,93	0,96	0,91	0,90	0,92	0,90	0,89	0,95	0,91	0,71	0,76	0,72	0,67	0,87
bydlení a komunální služby	0,33	0,45	0,56	0,67	0,73	0,74	0,76	0,75	0,65	0,59	0,45	0,79	1,01	0,68	0,39	0,64
zdravotnictví	19,46	19,36	19,47	20,69	20,58	20,81	20,94	20,72	20,98	21,17	21,19	22,79	22,85	23,14	22,35	21,1
rekreace, kultura a náboženství	2,97	2,93	2,81	2,81	2,82	2,85	2,76	2,75	2,72	2,75	2,68	2,65	2,67	2,49	2,34	2,73
školství	11,98	12,25	12,46	12,89	13,27	13,54	13,54	13,50	13,34	12,99	12,68	10,75	10,59	10,85	10,67	12,35
sociální ochrana	55,36	55,35	55,18	53,40	53,22	53,09	52,78	52,98	52,95	52,54	51,51	54,10	53,79	53,83	55,16	53,68

Estonsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	46,92	46,80	52,33	53,25	53,45	44,46	41,42	42,74	44,05	43,76	44,45	46,60	47,66	45,76	44,46	46,54
sociální příspěvky	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
dotace + ostatní	53,08	53,20	47,67	46,75	46,55	55,54	58,58	57,26	55,95	56,24	55,55	53,40	52,34	54,24	55,54	53,46

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	11,14	11,78	12,44	12,06	13,95	10,77	10,85	9,06	8,02	6,56	7,48	6,16	8,08	8,04	8,16	9,64
obrana	0,00	0,02	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	0,45	0,31	0,36	0,25	0,25	0,76	0,78	0,80	0,85	0,09	0,36	0,30	0,33	0,43	0,33	0,44
ekonomické záležitosti	9,74	11,01	11,91	10,96	10,56	9,87	10,28	9,53	10,89	12,45	13,31	13,03	11,97	17,86	10,45	11,59
ochrana živ. prostředí	3,23	3,39	3,42	3,39	3,26	4,10	3,96	3,70	3,52	4,57	4,49	3,78	3,38	3,21	2,95	3,62
bydlení a komunální služby	5,03	5,24	5,61	6,28	6,25	5,53	5,71	5,35	3,29	2,18	0,47	6,48	5,61	0,64	5,23	4,59
zdravotnictví	24,93	19,28	14,12	15,03	14,36	11,25	11,94	12,68	13,11	14,07	15,03	14,92	14,13	14,99	16,16	15,07
rekreace, kultura a náboženství	8,15	8,56	9,06	9,57	9,30	9,15	9,05	9,89	9,33	11,04	11,68	10,16	11,45	9,53	9,20	9,67
školství	31,44	30,88	33,09	33,06	32,95	40,21	39,80	40,70	43,97	41,47	41,38	38,87	38,69	37,85	39,40	37,58
sociální ochrana	5,90	9,53	9,95	9,38	9,12	8,34	7,63	8,27	6,99	7,56	5,73	6,29	6,36	7,44	8,12	7,77

Finsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	50,25	52,19	54,74	55,41	56,99	56,39	52,54	50,08	48,73	48,13	47,86	48,08	47,02	46,09	46,06	50,7
sociální příspěvky	1,10	1,13	0,66	0,40	0,20	0,08	0,08	0,08	0,08	0,08	0,07	0,07	0,06	0,05	0,04	0,28
dotace + ostatní	48,65	46,68	44,61	44,19	42,81	43,53	47,39	49,84	51,19	51,79	52,07	51,85	52,92	53,86	53,89	49,02

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	11,07	12,05	12,68	12,41	12,50	12,76	12,51	12,94	13,61	13,91	13,73	14,05	14,56	14,58	14,49	13,19
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	1,71	1,69	1,59	1,58	1,46	1,55	1,35	1,35	1,29	1,27	1,30	1,28	1,27	1,22	1,25	1,41
ekonomické záležitosti	5,68	6,52	6,49	6,66	6,49	6,61	7,20	6,86	6,58	6,56	6,39	6,58	6,98	6,23	6,16	6,53
ochrana živ. prostředí	0,57	0,61	0,74	0,76	0,72	0,71	0,71	0,65	0,61	0,67	0,73	0,73	0,67	0,62	0,36	0,66
bydlení a komunální služby	2,33	1,61	1,32	1,07	1,40	1,30	1,21	0,91	0,85	0,67	0,69	0,86	1,14	1,24	0,93	1,17
zdravotnictví	26,51	26,46	26,20	26,73	26,98	26,95	27,25	27,60	28,03	28,72	29,08	28,53	28,34	29,22	29,38	27,73
rekreace, kultura a náboženství	4,99	5,06	4,88	4,86	4,69	4,56	4,50	4,56	4,47	4,16	4,07	4,16	4,03	3,89	3,94	4,45
školství	23,18	22,18	22,47	22,23	22,22	22,27	21,93	22,33	21,94	21,22	20,59	20,20	19,32	18,67	18,67	21,94
sociální ochrana	23,96	23,81	23,63	23,69	23,54	23,30	23,35	22,80	22,61	22,80	23,43	23,60	23,71	24,33	24,81	23,56

Francie	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	47,22	47,65	47,85	46,80	43,06	42,34	40,87	40,72	42,94	44,61	44,54	45,69	45,31	44,50	36,43	44,04
sociální příspěvky	0,33	0,34	0,32	0,31	0,31	0,32	0,33	0,33	0,34	0,33	0,30	0,30	0,31	0,32	0,32	0,32
dotace + ostatní	52,45	52,00	51,83	52,89	56,63	57,35	58,80	58,95	56,73	55,07	55,15	54,01	54,38	55,18	63,25	55,64

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	24,35	24,01	23,80	24,06	24,33	23,88	21,45	19,20	18,71	18,95	18,78	18,96	18,74	18,62	18,40	21,08
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	1,77	1,78	1,84	1,83	1,92	2,75	2,77	2,89	2,78	2,89	2,93	2,94	3,02	3,03	3,05	2,55
ekonomické záležitosti	17,86	16,56	15,85	14,32	15,74	13,76	14,09	14,07	13,80	13,59	13,21	13,19	13,10	12,95	12,97	14,34
ochrana živ. prostředí	5,52	6,08	6,24	6,08	6,79	7,05	7,21	7,44	7,47	7,79	7,81	7,69	7,74	7,77	7,72	7,09
bydlení a komunální služby	12,77	12,82	12,29	13,26	14,52	15,40	16,15	16,08	15,82	15,45	15,57	15,69	15,62	15,35	15,04	14,79
zdravotnictví	0,67	0,69	0,70	0,71	0,74	0,74	0,75	0,76	0,73	0,77	0,75	0,75	0,73	0,74	0,76	0,73
rekreace, kultura a náboženství	6,92	7,41	8,01	7,72	8,09	8,84	9,52	10,12	9,72	9,76	9,89	9,84	9,60	9,29	9,22	8,93
školství	13,12	14,07	14,30	15,28	15,18	15,90	15,90	15,95	14,91	14,99	14,66	14,73	15,33	15,84	15,86	15,07
sociální ochrana	17,01	16,58	16,98	16,74	12,69	11,68	12,15	13,48	16,06	15,81	16,38	16,21	16,13	16,41	16,98	17,93

Irsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	5,75	5,33	5,26	4,85	4,56	4,20	4,08	4,15	4,37	9,74	9,66	9,42	10,09	12,04	12,89	7,09
sociální příspěvky	5,11	5,09	4,80	4,48	4,45	4,24	4,24	4,29	4,45	3,50	3,35	3,38	3,66	4,09	4,48	4,02
dotace + ostatní	86,48	89,58	89,93	90,76	90,99	91,56	91,68	91,56	91,17	86,76	86,99	87,20	86,25	83,87	82,62	88,49

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	1,77	1,76	1,34	1,19	1,52	1,39	1,57	1,46	1,37	2,65	2,32	2,02	2,60	1,95	1,88	1,79
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	1,37	1,27	1,21	1,19	1,12	0,99	0,95	0,99	1,01	2,12	1,95	1,67	1,94	2,65	2,70	1,54
ekonomické záležitosti	11,33	11,43	12,18	12,29	13,10	12,38	12,68	12,96	11,69	26,26	27,83	25,13	25,68	25,01	24,40	17,62
ochrana živ. prostředí	4,30	4,79	5,08	5,17	5,65	5,92	5,77	5,61	5,40	11,85	11,95	11,88	12,31	12,57	12,65	8,06
bydlení a komunální služby	9,59	9,86	9,84	9,73	10,68	11,73	11,44	9,92	9,47	23,48	24,16	29,44	25,98	26,46	25,76	16,5
zdravotnictví	43,50	43,46	43,47	44,27	43,53	43,69	44,02	46,62	47,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	26,68
rekreace, kultura a náboženství	2,64	2,49	2,61	2,51	2,47	2,14	2,00	1,98	1,96	4,56	4,60	4,53	5,42	5,30	5,38	3,37
školství	11,31	10,68	9,96	9,56	9,50	9,26	8,25	8,42	8,30	18,02	16,65	15,54	15,77	20,44	21,08	12,85
sociální ochrana	13,50	13,56	13,21	12,98	11,54	11,49	12,32	11,03	12,21	9,27	9,05	8,08	8,64	3,96	5,27	10,41

Itálie	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	26,60	25,96	42,19	39,67	43,22	42,70	44,76	45,62	44,11	43,58	44,88	45,61	43,68	37,47	40,12	40,68
sociální příspěvky	0,96	0,81	0,71	0,69	0,65	0,63	0,65	0,64	0,63	0,56	0,56	0,56	0,56	0,55	0,57	0,65
dotace + ostatní	72,43	73,23	57,10	59,64	56,14	56,67	54,59	53,74	55,26	55,87	54,57	53,83	55,76	61,98	59,31	58,67

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	13,96	14,80	14,06	14,48	14,22	14,36	14,16	14,72	14,00	14,05	14,31	13,53	13,58	15,06	13,76	14,2
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	1,62	1,63	1,59	1,57	1,57	1,57	1,57	1,60	1,58	1,51	1,50	1,49	1,50	1,46	1,51	1,55
ekonomické záležitosti	15,05	14,28	14,53	14,42	14,71	15,35	15,02	15,10	15,53	14,70	14,69	15,12	14,69	14,75	13,64	14,77
ochrana živ. prostředí	5,37	5,58	5,68	5,56	5,55	5,36	5,54	5,25	5,15	4,96	4,52	4,70	4,66	4,68	4,66	5,15
bydlení a komunální služby	6,19	5,85	6,50	6,21	5,81	5,30	5,18	4,85	4,71	4,56	4,38	4,40	4,18	3,99	3,78	5,06
zdravotnictví	39,55	40,24	40,18	40,20	42,25	42,13	42,19	42,07	42,93	44,40	45,12	45,04	45,88	44,71	47,34	42,95
rekreace, kultura a náboženství	3,55	3,41	3,40	3,27	3,27	3,32	3,26	3,20	3,33	3,18	2,99	3,08	2,96	2,92	2,81	3,2
školství	9,82	9,58	9,69	9,45	8,21	8,16	8,43	8,49	8,27	8,31	8,07	8,11	7,87	7,52	7,46	8,5
sociální ochrana	4,90	4,63	4,38	4,83	4,40	4,45	4,65	4,74	4,50	4,34	4,42	4,54	4,67	4,91	5,03	4,63

Litva	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	62,74	51,77	59,96	70,21	67,34	59,38	29,21	29,45	30,98	34,46	35,16	37,67	37,49	33,55	28,02	44,49
sociální příspěvky	0,07	0,07	0,07	0,08	0,08	0,07	0,07	0,07	0,01	0,02	0,05	0,14	0,17	0,22	0,21	0,1
dotace + ostatní	37,18	48,16	39,97	29,71	32,58	40,55	70,72	70,49	69,01	65,52	64,79	62,19	62,34	66,23	71,77	55,41

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	:	:	:	:	5,39	7,31	8,09	8,52	5,35	6,76	6,81	6,23	6,68	6,55	5,28	6,63
obrana	:	:	:	:	0,00	0,02	0,04	0,04	0,15	0,16	0,14	0,11	0,10	0,08	0,07	0,1
veřejný pořádek a bezpečnost	:	:	:	:	0,62	0,56	0,64	0,65	0,57	0,61	0,61	0,74	0,81	0,93	1,52	0,75
ekonomické záležitosti	:	:	:	:	7,73	11,57	9,95	8,92	9,50	6,49	10,34	10,78	12,08	4,93	9,70	9,27
ochrana živ. prostředí	:	:	:	:	1,16	0,91	1,10	1,22	2,11	2,44	2,24	8,46	7,19	9,45	10,29	4,23
bydlení a komunální služby	:	:	:	:	4,34	3,47	4,32	3,94	3,25	3,90	3,68	3,32	3,65	3,40	2,70	3,63
zdravotnictví	:	:	:	:	19,32	21,19	19,95	20,06	21,15	21,71	21,30	21,30	21,04	20,06	20,00	20,64
rekreace, kultura a náboženství	:	:	:	:	3,58	3,01	3,43	3,72	4,18	4,75	4,75	4,90	4,76	5,17	4,27	4,23
školství	:	:	:	:	44,94	39,37	40,55	40,20	40,97	41,49	39,39	37,80	36,93	40,31	34,30	39,66
sociální ochrana	:	:	:	:	12,92	12,59	11,92	12,73	12,77	11,67	10,74	6,35	6,77	9,11	11,87	10,86

Lotyšsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	60,19	53,31	52,43	50,88	53,13	55,48	52,52	54,46	51,69	52,83	51,53	52,38	49,66	45,99	49,44	52,39
sociální příspěvky	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
dotace + ostatní	39,81	46,69	47,57	49,12	46,87	44,52	47,48	45,54	48,31	47,17	48,47	47,62	50,34	54,01	50,56	47,61

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	16,71	15,36	14,89	12,70	12,80	12,41	12,64	12,76	11,96	10,63	9,96	10,02	10,13	10,26	8,82	12,14
obrana	0,04	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	1,38	1,31	1,37	1,26	1,22	1,18	1,07	1,22	1,40	1,55	1,49	1,47	1,47	1,47	1,33	1,35
ekonomické záležitosti	9,41	9,38	9,51	10,97	10,30	10,93	12,80	11,95	10,33	10,44	12,89	12,07	13,58	15,17	16,46	11,75
ochrana živ. prostředí	1,84	1,00	0,86	1,35	1,24	1,26	1,07	1,23	1,82	1,87	1,95	1,75	1,55	1,44	1,34	1,44
bydlení a komunální služby	9,90	6,92	9,77	12,34	14,13	14,16	12,66	12,51	11,76	12,95	13,42	11,29	9,68	7,69	10,42	11,31
zdravotnictví	8,11	8,65	9,08	8,46	8,32	7,92	8,08	8,29	8,84	7,80	7,66	11,80	10,75	10,80	8,54	8,87
rekreace, kultura a náboženství	5,81	5,07	5,96	6,24	6,03	6,14	6,01	6,09	5,84	6,13	6,37	8,00	8,39	6,79	6,80	6,38
školství	37,55	40,52	41,63	39,04	37,77	37,99	38,56	38,38	40,92	41,61	39,63	36,54	37,10	38,61	36,67	38,83
sociální ochrana	9,33	11,78	6,90	7,65	8,16	7,98	7,11	7,53	7,10	7,00	6,63	6,99	7,34	7,77	9,61	7,93

Maďarsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	22,78	25,36	27,75	30,14	32,99	33,05	33,32	33,01	36,06	34,95	35,82	38,04	22,29	22,66	20,68	29,93
sociální příspěvky	0,28	0,29	0,26	0,26	0,25	0,22	0,22	0,25	0,23	0,24	0,21	0,19	0,19	0,19	0,15	0,28
dotace + ostatní	76,94	74,35	71,99	69,59	66,76	66,73	66,46	66,75	63,71	64,82	63,97	61,77	77,52	77,16	79,17	69,85

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	16,28	16,65	17,47	16,02	18,17	18,58	19,81	20,26	20,23	19,48	17,28	18,14	16,76	17,34	19,15	18,11
obrana	0,03	0,03	0,04	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,02	0,03	0,02	0,02	0,03	0,00	0,02
veřejný pořádek a bezpečnost	0,91	0,91	0,98	1,12	1,16	1,42	1,28	1,19	1,23	1,21	1,20	1,26	1,37	1,33	1,53	1,21
ekonomické záležitosti	5,94	4,74	5,83	5,68	6,14	6,15	6,45	5,16	4,63	5,69	8,22	6,77	7,08	7,73	10,24	6,43
ochrana živ. prostředí	1,29	3,46	4,53	4,51	4,05	4,66	4,99	3,30	3,70	3,94	4,75	4,17	3,67	2,84	3,44	3,82
bydlení a komunální služby	12,19	9,77	8,87	7,88	8,23	7,07	6,30	5,58	6,44	6,81	8,42	8,43	8,24	10,36	2,85	7,83
zdravotnictví	18,29	17,99	16,69	16,73	15,98	15,70	15,44	16,36	15,78	15,34	14,61	14,46	15,20	14,34	15,04	15,86
rekreace, kultura a náboženství	4,78	4,68	4,39	4,54	4,60	4,72	4,60	4,87	4,90	4,76	4,78	4,96	5,14	4,85	6,10	4,84
školství	27,00	28,54	27,13	29,06	27,89	28,71	28,79	30,91	30,44	29,99	29,10	29,23	29,41	27,98	29,15	28,9
sociální ochrana	13,29	13,23	14,07	14,42	13,74	12,94	12,31	12,35	12,63	12,76	11,61	12,56	13,10	13,20	12,50	13

Německo	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	32,10	33,78	36,06	37,01	36,88	36,02	35,28	35,37	37,17	37,50	39,54	39,68	40,36	36,87	36,86	36,7
sociální příspěvky	1,22	1,32	1,31	1,29	1,31	1,36	1,39	1,45	1,39	1,37	1,31	1,27	1,28	1,42	1,43	1,34
dotace + ostatní	66,68	64,90	62,63	61,70	61,81	62,62	63,34	63,18	61,44	61,12	59,16	59,05	58,37	61,71	61,71	61,96

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	15,28	15,63	15,47	15,34	16,44	16,81	17,12	16,42	16,57	16,55	16,97	17,24	18,51	18,17	17,95	16,7
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	4,02	4,10	4,17	4,20	3,22	3,26	3,34	3,33	3,29	3,19	3,22	3,18	3,17	3,20	3,19	3,47
ekonomické záležitosti	12,06	12,40	12,44	12,64	15,69	14,99	14,58	14,48	14,10	13,66	13,77	13,76	13,67	13,61	13,62	13,7
ochrana živ. prostředí	9,44	8,85	8,17	7,89	7,35	6,96	6,09	5,96	5,63	5,46	5,38	5,20	4,99	4,96	5,11	6,5
bydlení a komunální služby	6,13	6,24	6,55	6,65	5,81	5,88	5,91	5,70	5,58	5,48	5,40	5,26	4,91	4,79	4,65	5,7
zdravotnictví	1,78	1,84	2,09	2,17	2,53	2,53	2,60	2,72	2,73	2,41	2,19	2,13	1,84	1,81	1,80	2,21
rekreace, kultura a náboženství	6,85	7,08	7,31	7,38	7,62	7,70	7,68	7,45	7,16	7,01	6,76	6,80	6,87	6,81	6,80	7,15
školství	15,93	16,33	16,38	16,30	14,17	14,49	14,58	14,45	14,37	14,20	14,35	14,43	14,35	14,42	14,52	14,88
sociální ochrana	28,52	27,53	27,41	27,43	27,16	27,37	28,08	29,48	30,56	32,05	31,97	32,00	31,69	32,23	32,36	29,72

Nizozemí	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	8,21	8,37	8,94	8,64	8,73	8,72	8,87	8,88	9,44	9,76	8,55	8,48	8,50	8,43	8,70	8,75
sociální příspěvky	3,40	3,40	3,52	3,54	3,28	3,37	3,14	2,86	3,15	3,12	2,46	2,42	2,16	2,12	2,01	2,43
dotace + ostatní	95,78	88,23	87,54	87,82	88,00	87,91	88,00	88,26	87,41	87,13	88,99	89,10	89,34	89,45	89,28	88,82

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	11,73	11,35	10,73	10,85	10,46	9,52	9,57	9,27	9,17	9,15	8,97	8,48	8,24	7,89	8,02	9,56
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	5,32	5,68	5,78	5,84	5,94	6,09	6,16	6,26	6,43	6,44	7,12	7,00	7,00	6,85	6,92	6,32
ekonomické záležitosti	14,85	15,23	15,57	15,72	16,20	16,30	16,28	16,29	16,15	16,29	16,33	16,65	17,38	17,60	18,16	16,33
ochrana živ. prostředí	8,96	9,14	8,83	8,74	8,64	8,39	8,33	8,77	9,19	9,55	9,49	9,95	9,72	9,62	9,57	9,13
bydlení a komunální služby	1,98	2,72	3,12	3,04	3,23	3,87	3,94	3,98	2,53	2,18	2,24	2,26	3,10	4,60	3,24	3,07
zdravotnictví	1,30	1,32	1,31	1,29	1,27	1,31	1,28	1,52	1,53	1,56	1,64	1,68	1,63	1,57	1,59	1,45
rekreace, kultura a náboženství	8,19	8,50	8,53	8,57	8,51	8,55	8,86	9,11	9,10	9,36	9,35	9,10	9,05	9,03	9,00	8,85
školství	24,62	25,07	25,26	25,87	26,24	26,82	27,25	27,34	28,21	28,53	29,02	28,80	28,46	28,11	28,34	27,2
sociální ochrana	23,06	20,99	20,86	20,09	19,50	19,16	18,32	17,46	17,69	16,93	15,84	16,10	15,43	14,72	15,15	18,09

Polsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	30,48	48,07	47,69	23,16	22,79	22,44	24,87	24,40	30,93	31,69	31,84	34,45	33,23	30,87	29,32	31,08
sociální příspěvky	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
dotace + ostatní	69,52	51,93	52,31	76,84	77,21	77,56	75,13	75,60	69,07	68,31	68,16	65,55	66,77	69,13	70,68	67,92

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	:	:	:	:	:	:	10,44	10,30	11,05	9,78	9,07	9,24	9,35	9,17	9,55	9,77
obrana	:	:	:	:	:	:	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,02	0,01
veřejný pořádek a bezpečnost	:	:	:	:	:	:	1,38	1,35	1,50	1,57	1,42	1,61	1,73	1,90	2,06	1,61
ekonomické záležitosti	:	:	:	:	:	:	14,00	13,44	11,36	13,04	15,05	15,33	15,07	16,15	17,11	14,51
ochrana živ. prostředí	:	:	:	:	:	:	3,98	4,13	4,00	4,26	4,29	3,83	3,78	4,27	4,16	4,08
bydlení a komunální služby	:	:	:	:	:	:	9,41	8,94	8,54	8,72	7,20	6,93	7,09	6,94	6,70	7,83
zdravotnictví	:	:	:	:	:	:	12,03	12,76	14,27	13,64	14,54	15,24	16,13	15,99	14,69	14,37
rekreace, kultura a náboženství	:	:	:	:	:	:	6,55	6,72	6,48	5,81	6,05	6,38	7,23	7,38	7,23	6,65
školství	:	:	:	:	:	:	32,73	33,18	31,60	31,18	28,81	28,51	27,21	26,64	26,38	29,3
sociální ochrana	:	:	:	:	:	:	9,47	9,17	11,19	11,97	13,57	12,92	12,39	11,55	12,49	11,97

Portugalsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	32,56	31,09	30,44	33,29	35,91	32,14	33,81	33,01	34,11	35,00	33,82	36,34	35,57	32,86	33,37	33,55
sociální příspěvky	2,72	2,79	2,37	2,47	2,54	2,95	3,05	2,88	2,94	2,49	6,60	6,40	6,17	6,22	5,66	3,89
dotace + ostatní	64,72	66,11	67,18	64,24	61,55	64,91	63,13	64,11	62,94	62,50	59,58	57,26	58,25	60,91	60,97	62,56

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	24,16	20,20	17,46	19,23	21,39	21,04	23,92	28,39	30,78	30,30	29,94	31,96	31,28	30,85	29,64	26,04
obrana	0,04	0,04	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	1,63	1,52	1,68	1,63	1,59	1,37	1,36	0,86	1,04	1,00	0,88	0,85	0,88	0,86	0,97	1,21
ekonomické záležitosti	28,57	28,44	29,37	26,42	25,21	26,80	24,59	23,94	23,52	23,52	18,83	19,12	20,23	19,24	20,01	23,85
ochrana živ. prostředí	6,79	7,49	8,55	9,12	8,97	7,97	7,64	7,23	6,54	7,15	7,67	7,67	7,41	7,23	6,76	7,75
bydlení a komunální služby	11,18	15,53	15,88	15,90	15,73	14,89	13,28	11,02	10,49	9,23	10,08	9,64	9,61	9,30	8,67	12,03
zdravotnictví	5,95	4,78	4,66	4,81	4,47	4,09	5,09	5,24	5,74	5,87	5,76	5,37	5,12	4,74	5,03	5,11
rekreace, kultura a náboženství	8,76	9,66	9,93	10,58	10,16	11,09	11,49	11,11	9,46	10,69	9,64	8,88	9,38	10,99	11,68	10,23
školství	9,17	8,51	8,56	8,33	8,73	8,50	8,58	8,53	8,71	8,97	9,39	9,22	9,26	9,77	10,56	8,99
sociální ochrana	3,75	3,83	3,92	3,97	3,75	4,26	4,04	3,66	3,72	3,27	7,82	7,29	6,83	7,03	6,68	4,92

Rakousko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	50,05	52,82	53,05	52,55	53,37	61,20	58,59	57,08	58,22	56,96	57,98	59,52	61,19	61,23	62,43	57,08
sociální příspěvky	5,73	5,53	5,67	5,56	5,67	4,99	4,79	4,88	4,79	4,87	4,85	4,75	4,67	4,88	4,91	5,1
dotace + ostatní	44,22	41,65	41,28	41,90	40,96	33,81	36,62	38,04	36,98	38,17	37,18	35,73	34,14	33,89	32,66	37,82

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	15,28	15,61	16,46	17,64	17,29	20,29	19,38	18,57	17,86	17,30	17,51	18,27	17,71	17,17	16,68	17,53
obrana	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
veřejný pořádek a bezpečnost	1,88	2,37	1,93	1,74	1,74	1,82	2,08	2,11	2,01	2,06	1,96	1,95	2,02	2,02	1,90	1,97
ekonomické záležitosti	10,45	12,64	12,63	10,69	10,16	12,67	12,74	12,85	13,15	13,73	13,37	13,16	12,85	12,88	11,92	12,39
ochrana živ. prostředí	10,37	2,17	2,08	3,94	4,23	4,37	4,31	4,40	4,18	4,46	4,45	4,00	3,64	3,76	3,88	4,28
bydlení a komunální služby	11,53	5,25	5,39	5,21	5,60	4,42	4,25	3,46	3,21	3,12	3,05	3,04	2,84	3,08	2,90	4,42
zdravotnictví	16,73	22,79	22,87	22,52	21,99	15,27	15,80	17,14	18,00	18,29	18,19	17,87	18,26	17,51	19,05	18,82
rekreace, kultura a náboženství	5,33	6,58	6,20	6,21	5,97	6,50	6,72	6,69	6,93	6,76	6,98	7,04	7,25	6,95	6,63	6,58
školství	13,29	15,13	14,50	14,11	14,42	16,14	16,61	16,59	16,26	16,09	16,17	16,10	16,78	17,48	17,45	15,8
sociální ochrana	15,12	17,47	17,94	17,93	18,60	18,51	18,09	18,18	18,38	18,19	18,31	18,57	18,64	19,14	19,58	18,18

Rumunsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	54,09	55,73	52,26	71,30	25,64	16,49	13,48	14,03	13,50	12,37	11,20	12,08	10,27	10,17	11,13	25,58
sociální příspěvky	:	:	:	:	:	:	:	:	0,00	0,03	0,07	0,02	0,02	0,04	0,05	0,02
dotace + ostatní	45,91	44,27	47,74	28,70	74,36	83,51	86,52	85,97	86,50	87,60	88,73	87,90	89,71	89,79	88,82	74,4

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	10,86	9,01	13,06	14,04	14,57	10,64	9,31	9,17	9,89	10,17	11,30	10,93	11,35	12,41	11,71	11,23
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,05	0,04	0,04	0,03	0,03	0,01
veřejný pořádek a bezpečnost	2,32	1,68	2,12	1,76	1,54	1,13	1,18	1,14	1,05	0,83	1,08	1,16	1,45	1,48	1,19	1,41
ekonomické záležitosti	8,09	10,20	12,65	13,97	16,90	11,51	12,72	8,28	12,39	12,89	18,43	23,32	23,03	18,82	18,71	14,8
ochrana živ. prostředí	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,32	2,83	3,16	3,72	4,63	4,62	1,42
bydlení a komunální služby	33,13	33,14	34,04	31,52	30,72	21,43	22,98	19,12	19,62	16,81	10,25	10,47	9,53	10,36	10,03	20,88
zdravotnictví	9,13	8,20	0,15	0,12	0,09	0,41	0,43	0,58	0,68	0,61	0,52	0,54	0,52	2,09	8,42	2,17
rekreace, kultura a náboženství	4,95	6,89	6,40	6,06	5,59	3,47	4,73	5,15	4,80	4,38	7,70	6,83	7,61	7,35	6,85	5,92
školství	9,01	6,52	5,65	5,22	5,25	34,08	35,98	32,90	31,55	32,89	30,82	26,72	25,95	25,57	21,37	21,97
sociální ochrana	22,50	24,36	25,94	27,31	25,33	17,32	12,67	23,66	20,04	19,10	17,01	16,83	16,80	17,26	17,08	20,21

Řecko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	13,86	13,43	12,22	11,29	11,84	10,68	9,85	10,33	10,50	9,61	9,07	9,95	9,68	6,58	9,41	10,55
sociální příspěvky	0,00	0,00	0,00	0,03	0,03	0,03	0,02	0,02	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
dotace + ostatní	86,14	86,57	87,78	88,67	88,13	89,29	90,13	89,64	89,48	90,39	90,93	90,05	90,32	93,42	90,59	89,44

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	41,83	43,00	43,78	45,26	44,18	44,92	48,47	47,79	47,99	40,12	38,80	40,46	41,25	43,28	45,11	43,75
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,76	0,65	0,78	0,78	0,83	0,79	0,31
ekonomické záležitosti	16,49	16,79	17,15	14,32	15,79	15,14	14,39	13,23	13,33	17,44	20,35	19,77	19,25	17,96	15,94	16,49
ochrana živ. prostředí	19,82	19,42	17,41	19,33	19,01	17,94	16,72	17,35	17,20	17,66	17,00	16,95	17,15	16,27	16,54	17,72
bydlení a komunální služby	9,89	8,65	9,90	9,74	8,90	8,37	7,59	7,28	6,67	5,20	4,85	4,54	4,55	4,22	4,16	6,97
zdravotnictví	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
rekreace, kultura a náboženství	8,13	8,10	7,13	7,41	7,60	9,62	3,75	3,64	3,73	4,36	4,18	3,94	4,02	3,86	3,85	5,55
školství	2,95	3,10	3,19	3,33	3,90	3,05	2,92	3,04	3,04	3,52	3,22	2,84	2,57	2,31	1,48	2,96
sociální ochrana	0,95	0,98	1,40	0,64	0,62	0,95	6,16	7,66	8,03	10,95	10,94	10,71	10,44	11,27	12,13	6,26

Slovensko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	43,24	47,77	56,75	52,25	46,43	50,75	35,83	18,52	19,52	49,65	50,25	50,64	54,24	50,30	42,44	44,57
sociální příspěvky	0,18	0,28	0,37	0,55	0,26	0,39	0,26	0,57	0,57	0,54	0,58	0,62	0,56	0,58	0,65	0,47
dotace + ostatní	56,58	51,95	42,88	47,19	53,31	48,86	63,91	80,91	79,90	49,80	49,16	48,74	45,20	49,11	56,91	54,96

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	21,64	17,04	15,80	17,69	17,63	17,01	16,60	14,29	15,95	16,70	15,33	14,97	19,02	17,63	15,53	16,86
obrana	1,55	2,30	2,83	2,55	2,34	2,63	2,04	0,01	0,01	0,01	9,22	0,01	0,01	0,01	0,03	1,7
veřejný pořádek a bezpečnost	1,70	2,47	2,98	2,77	2,77	3,02	2,52	0,94	1,15	1,07	10,90	1,16	1,38	1,17	1,28	2,49
ekonomické záležitosti	22,70	19,15	15,58	16,09	16,05	15,21	15,95	8,18	10,00	12,70	16,47	14,65	13,23	13,58	14,26	14,92
ochrana živ. prostředí	6,18	6,68	7,00	6,80	6,54	6,90	7,06	6,18	5,47	6,40	4,54	6,46	6,50	5,84	6,60	6,34
bydlení a komunální služby	16,27	12,42	9,55	10,97	11,07	11,55	14,21	10,19	7,11	8,33	7,11	9,64	7,92	8,18	9,42	10,26
zdravotnictví	2,61	3,33	3,75	3,54	3,53	3,61	3,47	7,67	0,86	0,44	2,22	0,47	0,49	0,37	0,33	2,45
rekreace, kultura a náboženství	5,99	6,93	7,53	7,01	6,88	6,65	6,95	5,51	7,78	6,34	4,49	6,20	5,18	6,56	6,89	6,46
školství	16,98	23,20	27,27	25,54	26,24	26,71	24,87	40,39	41,11	39,43	22,56	39,22	37,65	39,43	38,80	31,29
sociální ochrana	4,39	6,50	7,72	7,04	6,92	6,70	6,34	6,64	10,56	8,59	7,17	7,23	8,61	7,23	6,84	7,23

Slovinsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	31,84	30,59	30,80	32,17	32,13	32,68	33,29	33,81	33,99	33,08	34,26	41,14	39,22	39,21	41,77	34,66
sociální příspěvky	0,85	0,83	0,84	0,80	0,84	0,88	0,80	0,80	1,03	1,03	1,00	0,96	0,97	0,96	0,96	0,9
dotace + ostatní	67,31	68,58	68,37	67,02	67,03	66,44	65,91	65,39	64,97	65,90	64,74	57,90	59,82	59,83	57,28	64,44

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	:	:	:	11,08	11,63	11,58	11,25	11,34	10,36	9,59	9,32	10,78	11,53	10,84	10,06	10,78
obrana	:	:	:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	:	:	:	1,16	1,25	1,16	1,40	1,47	1,48	1,51	1,49	1,49	1,45	1,46	1,51	1,4
ekonomické záležitosti	:	:	:	9,56	10,11	10,09	10,55	9,97	9,78	9,60	11,37	11,42	12,25	13,04	12,74	10,87
ochrana živ. prostředí	:	:	:	3,45	3,82	3,83	4,21	4,11	4,17	4,12	4,81	4,85	4,70	5,71	4,28	4,34
bydlení a komunální služby	:	:	:	4,04	4,89	4,23	4,05	4,22	4,39	4,27	4,87	4,67	6,01	5,63	4,72	4,92
zdravotnictví	:	:	:	15,40	15,04	15,19	14,47	13,81	12,52	12,02	11,28	11,03	10,42	10,42	10,23	12,65
rekreace, kultura a náboženství	:	:	:	8,08	7,95	7,59	8,21	8,13	7,81	7,96	8,16	8,14	8,08	8,33	11,81	8,35
školství	:	:	:	39,92	38,79	39,50	39,23	39,32	39,78	41,48	39,27	38,71	36,93	34,81	34,89	38,55
sociální ochrana	:	:	:	7,31	6,51	6,84	6,63	7,63	9,71	9,45	9,42	8,90	8,63	9,74	9,77	8,38

Španělsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	204	2005	206	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	48,88	49,70	50,66	50,94	50,93	50,47	49,61	48,55	51,84	52,49	51,57	51,16	49,19	43,48	46,10	49,7
sociální příspěvky	0,64	0,59	0,54	0,55	0,53	0,53	0,53	0,54	0,54	0,53	0,50	0,54	0,61	0,57	0,57	0,56
dotace + ostatní	50,47	49,70	48,80	48,51	48,54	49,00	49,86	50,91	47,61	46,98	47,93	48,30	50,21	55,95	53,33	49,74

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	35,90	36,15	35,11	34,34	33,88	35,24	33,89	33,78	33,39	33,85	34,86	33,82	32,74	29,57	31,62	33,94
obrana	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
veřejný pořádek a bezpečnost	8,53	8,28	8,04	7,96	7,08	9,43	8,57	7,88	7,88	7,12	7,18	6,88	6,75	5,91	5,85	7,56
ekonomické záležitosti	11,95	12,13	12,74	13,24	14,48	12,05	12,70	11,76	14,20	13,88	12,64	13,31	13,77	15,74	14,84	13,3
ochrana živ. prostředí	9,83	9,83	9,70	9,58	7,47	9,63	10,41	10,43	10,14	9,78	10,26	10,00	9,28	9,06	8,99	9,63
bydlení a komunální služby	11,19	11,34	11,78	12,19	14,36	12,39	13,06	12,98	9,52	9,90	8,72	9,74	11,05	13,23	12,50	11,6
zdravotnictví	1,61	1,57	1,54	1,53	2,81	1,81	1,75	1,59	1,26	1,31	1,29	1,25	1,35	1,45	1,61	1,58
rekreace, kultura a náboženství	9,55	9,51	9,84	9,92	9,90	9,77	9,39	10,47	10,87	11,06	11,79	12,23	12,50	12,01	11,63	10,7
školství	3,56	3,51	3,51	3,51	3,98	2,92	3,05	3,04	4,47	4,33	3,93	3,96	3,58	3,64	3,56	3,64
sociální ochrana	7,88	7,69	7,73	7,72	6,06	6,77	7,18	8,08	8,26	8,78	9,33	8,80	8,98	9,39	9,39	8,2

Švédsko	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	63,12	62,85	59,99	61,24	62,16	63,42	63,70	64,60	65,10	63,94	63,76	63,47	65,03	63,68	61,88	63,2
sociální příspěvky	1,37	1,44	1,58	1,63	1,71	0,74	0,75	0,88	1,02	0,97	1,00	1,33	1,34	1,43	1,15	1,35
dotace + ostatní	35,51	35,71	38,42	37,12	36,13	35,83	35,55	34,53	33,88	35,08	35,25	33,20	33,63	34,89	36,97	35,45

výdaje	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
všeobecné veřejné služby	13,02	13,99	13,07	12,10	13,28	11,66	11,87	11,01	11,09	10,67	11,67	11,71	11,69	10,82	11,03	11,91
obrana	0,06	0,03	0,04	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,04	0,03	0,04	0,03	0,07
veřejný pořádek a bezpečnost	1,06	0,95	0,99	0,98	0,97	1,11	1,12	1,13	0,95	0,94	0,93	0,86	0,85	0,82	0,80	0,96
ekonomické záležitosti	5,63	5,22	5,31	5,31	5,25	5,49	5,32	5,33	5,21	5,86	5,68	5,83	5,88	6,07	6,04	5,56
ochrana živ. prostředí	0,63	0,69	0,63	0,53	0,70	0,76	0,79	0,74	0,84	0,85	0,87	0,86	0,86	0,79	0,84	0,76
bydlení a komunální služby	3,21	3,08	2,88	2,83	2,48	3,07	2,87	2,90	2,83	2,90	2,52	2,58	2,66	2,65	2,58	2,8
zdravotnictví	22,09	22,58	23,77	24,36	24,96	26,13	26,69	27,23	27,00	27,15	26,85	26,80	26,86	27,16	27,35	25,8
rekreace, kultura a náboženství	6,22	6,10	5,75	5,94	3,43	3,50	3,37	3,30	3,23	3,37	3,56	3,47	3,56	3,60	3,75	4,14
školství	20,69	20,84	19,97	20,62	20,95	21,55	21,49	21,69	21,89	21,82	21,70	21,50	21,38	21,21	21,28	21,24
sociální ochrana	27,40	26,52	27,59	27,30	27,95	26,70	26,45	26,65	26,92	26,40	26,20	26,35	26,24	26,53	26,27	26,76

Velká Británie	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Průměr
daně	11,36	12,29	13,08	13,24	13,02	13,34	13,17	13,25	13,61	13,51	13,04	13,20	13,06	12,97	12,73	12,99
sociální příspěvky	2,12	2,24	2,39	2,34	2,23	2,23	2,13	1,99	1,98	1,95	1,87	1,86	1,88	2,00	2,01	2,09
dotace + ostatní	86,51	85,47	84,52	84,42	84,75	84,43	84,70	84,74	84,41	84,54	85,09	84,94	85,06	85,03	85,25	84,92

výdaje	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**Průměr**
všeobecné veřejné služby	9,80	9,44	9,50	8,89	7,57	7,98	7,26	5,73	6,15	5,85	6,85	6,30	6,04	5,52	5,23	7,21
obrana	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,03	0,04	0,04	0,05	0,05	0,05	0,05	0,04	0,04
veřejný pořádek a bezpečnost	11,94	12,37	12,23	12,07	11,25	10,89	10,42	10,49	10,45	10,15	9,87	9,67	9,57	9,52	9,26	10,68
ekonomické záležitosti	6,70	6,63	6,30	6,00	11,39	8,75	10,06	10,34	9,27	8,67	8,25	8,54	9,40	9,11	8,58	8,53
ochrana živ. prostředí	3,67	3,91	3,96	3,97	3,76	3,86	3,85	3,95	3,97	4,14	4,16	4,17	4,23	4,14	4,10	3,99
bydlení a komunální služby	5,88	4,62	4,69	4,41	4,02	4,12	3,91	5,42	6,47	6,81	6,48	6,75	6,75	6,29	6,25	5,52
zdravotnictví	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
rekreace, kultura a náboženství	3,86	3,63	4,12	4,44	4,25	4,44	4,28	4,22	4,08	4,09	4,07	3,99	4,00	4,08	3,74	4,09
školství	28,66	28,93	28,92	30,08	29,39	31,38	31,40	31,41	31,53	32,18	32,31	32,51	32,11	32,60	33,39	31,12
sociální ochrana	29,46	30,44	30,23	30,11	28,32	28,53	28,80	28,40	28,03	28,05	27,97	28,02	27,90	28,87	29,83	26,86

Pramen: Eurostat, dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>; vlastní výpočty